

DOLENJSKI LIST

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJU

NOVO MESTO

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto - Izhaja vsak četrtrek - Posamezna številka 15 din - LETNA NAROČNINA 600 din, polletna 300 din, četrtletna 150 din; prečljiva je vnaprej. Za inozemstvo 1200 din oziroma 1 amer dolarje - TEKOCI RACUN pri Mestni hranilnici - Komunalni banki v Novem mestu številka 606-70/3-24

Stev. 39 (497)

LETO X.

NOVO MESTO, 1. OKTOBRA 1959

UREJUJE uredniški odbor - Odgovorni urednik Tone Gošnik - NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 30 - Poštni predal Novo mesto 33 - TELEFON uredništva in uprave št. 127 - Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - TISKA Casopisno podjetje "Delo" v Ljubljani

OD 5. DO 12. OKTOBRA: TEDEN OTROKA

OTROK IN OBČINA

- Zdržimo vse svoje sile za ustanavljanje novih in
- pospeševanje obstoječih stanovanjskih skupnosti, da
- bomo čim bolj organizirano delali za pomoč družini
- in delovnemu človeku pri urejanju vprašanj vsak-
- danjega življenja.

Je eno izmed gesel letošnjega tedna otroka, ki ga bomo proučevali od 5. do 12. oktobra po vsej državi.

Okrajna zveza Društva prijateljev mladine v Novem mestu si je na seji 23. septembra zadala takle delovni program: poglobljeno študij o organiziranosti občinske zveze DPM, v kolikor že niso osnovane, tam pa

kjer so, jih bodo organizacijsko učvrstili. Prav tako bodo v tem tednu po vseh občinah osnovane občinske pionirske komisije ter komisije za delo z družino. Najvažnejša naloga DPM bo analiza zdravstvenega, vzgojnega, materialnega in socialnega stanja mladine do 20. leta starosti. V primerih, potrebnih posredovanj, bo DPM pri pristojnih organih izpolnilo pomoč ali kako drugače uredilo zadevo. Člani DPM bodo tudi na bližnjih zborih volivcev poročali o vseh nepravilnostih, ki jih bodo v zvezi s to analizo odkrili na terenu.

Oživimo in povečamo sklade otroške zaščite v komuni in zagotovimo jim dotok novih sredstev iz zbiralnih akcij, kinematografskih in gledaliških vstopnic, stalnih prispevkov itd.

Je drugi pomembni del delovnega načrta v tednu otroka. V našem okraju pretežno večina občin sploh nima te skladov, zato jih bodo sedaj ustanovili. Nadzor nad trošenjem tega denarja bo imelo pristojno društvo prijateljev mladine.

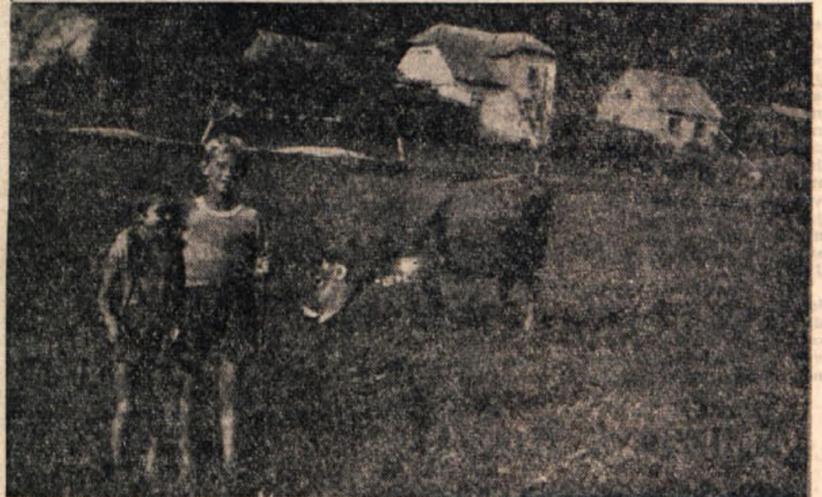
Mlečne kuhinje bo treba enkrat za vselej urediti. Ne sme se več dogajati, da sipljejo otrokom mleko v prahu na krub, ker ni prostora za kuhanje ali denarja za kuharice, ki bi ga pripravljale. Z novim zakonom o šolah se učiteljem ne bo treba več ukvarjati, toliko z mlečnimi kuhinjami, ker bo posej to skrb prevzela posebna komisija pri šolskem odboru. Organizirano bo tudi vkuhanje sadja za mlečne kuhinje, kot so to v nekaterih krajih že lani uspešno storili.

V Novem mestu bodo na osnovnošolskem vrtu odprli pionirski kotiček. V lepi hišici, ki jo bodo povsem samostojno upravljali pionirji, bo pionirska knjižnica, soba za igranje itd. Upajmo, da to ne bo ostal osamljen primer v našem okraju in da bomo v prihodnjem tednu otroka lahko pisali še o drugih

pionirskih kotičkih, vsaj na sedežih občin.

Naloge, ki jih je sprejela okrajna zveza DPM, so številne in obširne. V tednu otroka započeto delo naj ne zaspi 12. oktobra, temveč naj se z istim pletom nadaljuje skozi vse leto.

- Teden otroka bo pregled naših uspehov, pregled sadov,
- ki jih zanjemo iz leta v leto,
- hkrati pa teden, ko prevzemo mamo naloge za nadaljnje delo. Pomembnosti tega tedna se moramo zavedati vsi in s skupnimi močmi storiti vse,
- kar le moremo za uresničitev načrta splošne družbene skrbi za otroke.

Jesenski pozdravek s paše - vsem, ki imajo na skrbi zdravje, šolanje, razvedrilo in številne druge skrbi z mladim rodom, pa tudi lep in pristen pozdrav za letošnji teden otroka z iskrenimi željami, da na potrebe in želje mladine in otrok ne bi pozabili vse leto in vse tedne do prihodnjega oktobra!

Več tesnejših stikov!

Pomanjkanje kadrov in problematika štipendiranja v okraju

V novomeškem okraju močno primanjkuje strokovnjakov, ki bi bili sposobni upravljati razvijajoče se gospodarstvo. Manjka jih povsod, v kmetijstvu, industriji in drugod. Gospodarske organizacije in ustanove sicer štipendirajo nekaj ljudi, vendar pa je to spriče hitrega razvoja našega gospodarstva toliko kot kaplja v morje. Za primer vzemimo samo izkoriščanje investicij. Nedvomno je, da bi investicije lahko hitreje realizirali, če bi imeli dovolj kadrov, ki bi pravočasno pripravili načrte in investicijske programe za udeležbo pri raznih natečajih kreditiranja iz zveznih in republiških sredstev.

Na drugi strani vidimo, da mnoga podjetja nočejo skrbeti za kadre oziroma bolje povedano, da se v mnogih primerih

kljub možnostim štipendiranja otepaajo štipendistov in to zgolj zaradi ljubosumnja nekaterih ljudi v podjetju, ki nimajo dovolj izobrazbe in se boje za svoje položaje. V takšnih primerih, na področju novomeškega okraja jih je precej, se običajno zgodi, da oboječel kader ni več sposoben uravnati naraščajoče proizvodnje, zato se pojavijo znotraj in zunaj podjetja vrsta težko rešljivih problemov.

Na splošno pa je tudi v štipendiranju opaziti se precej slabosti. Komisija za kadrovska

vprašanja pri okrajnem komiteju ZKS Novo mesto je ob koncu šolskega leta razpisala anketo med študenti. Nanjo je odgovorilo 60 študentov in študentk. Rezultati so zelo zanimivi. Anketa je med drugim odkrila vrsto obojestranskih slabosti, ki jih bo treba v prihodnje odpraviti. Naj na nekatere opozorimo. Prva ugotovitev nam pove, da med dajalcem in uživalcem štipendij ni nobenih stikov ali pa so zelo rahli. V mnogih primerih štipendisti svojih podjetij sploh ne poznajo. Med anketiranci smo našli le osem zadovoljivih odgovorov. Seveda odpade večji del krivde na dajalce štipendij. V odgovorih namreč nismo nikjer zasledili, da bi podjetja vzdrževala stike. Nekdo piše, da

si je stik ustvaril na ta način, da gre vsak mesec sam po štipendijo. Drugi pravi, da hodi redno mesečno na razgovore k tajniku občine in podobno. Ti odgovori kažejo, da pride pobuda za stike le od štipendistov samih. Seveda pa so tudi to le redki primeri, zato lahko upravičeno trdimo, da je krivda obojestranska.

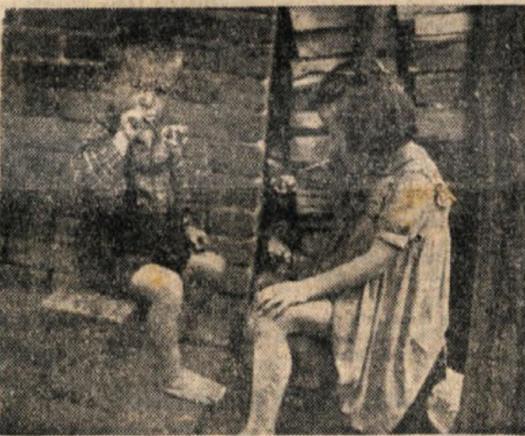
Prav bi bilo, da bi se podjetja in ustanove zanje bolj zanimala in jih večkrat poklicala na razgovore ali pa vabila na važnejše seje delavskega sveta in upravnega odbora. S tem bi štipendist čutil neko obveznost do podjetja, postajal bi domač in se ne bi po končanem študiju na delovnem mestu počutil kot tujec v podjetju. Isto velja za občinske ljudske odbore. Tudi zanje ne bi bilo slabo, če bi kdaj štipendista povabili na sejo ljudskega odbora in ga tako seznanili s problemi komune in domačega kraja. V anketi jih je kar 35 odgovorilo, da z domačimi kraji nimajo najboljših vezi. Zato bi bilo prav, da bi politične in družbene organizacije v občini (dodaljevanje na 2. strani)

OBLETNICA PRVEGA ZBORA SLOVENSkih PRAVNIKOV

V nedeljo, 11. oktobra, ob 9. uri bo na Suhorju pri Metliki, na kraju, kjer je bil 11. oktobra 1943 prvi zbor slovenskih pravnikov partizanov na osvobodjenem ozemlju, veliko ljudsko zborovanje, na katerem bo govoril predsednik Vrhovnega sodišča LRS tov. Vlado Krivic. To zborovanje v počastitev 40. obletnice ZKJ organizira Društvo pravnikov LRS in se ga bodo udeležili pravniki iz vseh krajev Slovenije, kakor tudi ostali državljani. Nasvidenje na partizan. skem Suhorju!

Dolka Boštjančič, nova predsednica ZSD

Pretekli četrtrek je bil v Ljubljani peti plenum Zveze ženskih društev Slovenije, na katerem so obravnavali osnutek zakona o osnovni šoli. Na koncu plenuma so izvolili novo predsednico, Zveze ženskih društev Slovenije; odgovorno nalogo so zaupali tov. Dolki Boštjančič, članici CK ZKS in dolgoletni aktivni politični delavki. Za novo sekretarico organizacije je bila izvoljena tov. Fani Zagar Tomičević.

Kako malo je včasih potrebno za otrokovo srečo, veselje in zadovoljstvo! Bratcu in sestrici iz Kota nad Semičem je zadoščal že lonček z milnico; s slameco si ustvarjata prečuden svet mavričnih barv v balončkih, ki ovijajo njun svet brezskrbno otroške domišljije...

Veliko zanimanje za poravnalne svete

V nedeljo 27. septembra so bili v vsej bivši občini Novega mesta razen centra zbori volivcev, na katerih so izvolili krajevne odbore, 6-članske poravnalne svete (za področja krajevnih uradov) in 3-članske pokopališke uprave (za vsako pokopališče). Volivci so razpravljali še o predlogu novega zakona o šolstvu, združnih dogonih in odkupih ter o ostalih krajevnih zadevah. Ljudje so najbolj pozdravili ustanovitev poravnalnih svetov, ki bodo reševali spore med ljudmi tako, da bodo skušali spraviti obe stranki. Poravnalni sveti bodo prihranili rednim sodiščem precej dela, državljanom pa stroškov, ker bodo poslovali brezplačno. Razen tega redno sodišče ne bo sodilo o nobeni zadevi, če ni o njej predhodno razpravljali in skušali najti rešitev poravnalni svet. Zivahna je bila tudi razprava o združnih dogonih in odkupih.

Udeležba na zborih volivcev je bila v vseh krajih nad pričakovanjem.

Začetne težave stanovanjskih skupnosti

V četrtek 24. septembra je bil v Novem mestu skupni sestanek Okrajnega odbora SZDL in Okrajnega sindikalnega sveta. Med ostalimi so se ga udeležili tudi zvezni ljudski poslanec Jože Borštnar, tajnik Zveze Svobod in prosvetnih društev Vinko Trnkauš in predsednik OLO Novo mesto Niko Belopavličič. Poročilo o stanovanjskih skupnostih in krajevnih odborih je prebral Ludvik Golob, predsednik komisije za družbeno upravljanje pri okrajnem odboru SZDL.

V poročilu in razpravi je bilo poudarjeno, da je najpomembnejše delo stanovanjskih skupnosti vzgoja in skrb za otroke, ki so zaradi zaposlitve obeh staršev več ur na dan brez nadzorstva. Tudi prehrana zaposlenih ljudi šepa, saj je kosilo nekaterih družin, kjer sta oče in mati zaposlena, sestavljeno večkrat le iz suhe ali pa zjutraj skuhanega in opoldan pogrete hrane. Stanovanjska skupnost bo uredila še oskrbo bolnih ljudi in skrbela, da starejši ljudje ne bodo odmaknjeni od življenja ali morda poslani v kakšne zavode, ampak jih bo vključila v življenje tako, da bodo skrbeli doma za otroke ali pa bodo imeli primerne zaposlitve v okviru raznih servisov.

Če analiziramo probleme, ki se pojavljajo v vseh občinah našega okraja v pripravah za uresničevanje zakona o stanovanjskih skupnostih, vidimo, da je še vedno osnovno vprašanje nezadostno razumevanje mesta in vloge stanovanjskih skupnosti. Posebno komuna in njeni organi se preveč odmakajo temu vprašanju in prepustijo vsi teži organizacije stanovanjskih skupnosti, občinskim odborom SZDL in centrom za pospeše-

vanje gospodarstva. Poglejmo nekaj primerov:

V Novem mestu je pobuda za osnovanje stanovanjskih skupnosti popustila zaradi izida novih zakonskih predpisov, in zato, ker je občinski ljudski odbor na podlagi razprav posebnega odbora finančnikov prišel do zaključka, da bodo v mestu ustanovili samo eno stanovanjsko skupnost - s tem pa se odborniki niso strinjali. Zd je sklenjeno, da bodo v Novem mestu 3 stanovanjske skupnosti, razen tega pa še v Straži, Toplicah in Sentjerneju. V Novem mestu je že nekaj uslužnostnih obratov, ki jih bodo prevzele stanovanjske skupnosti.

V Brezicah podjetja niso pokazala zanimanja za stanovanjske skupnosti, zato tudi ni prišlo do potrebnega sodelovanja s sindikalnimi organizacijami in podjetji. Bili so namreč mnenja, da so njihovi delavci iz okoljskih vasi in da zato niso zainteresirani za ustanovitev raznih servisnih služb in podobnega.

Največ so do zdaj naredili za ustanavljanje stanovanjskih skupnosti v občinah Novo mesto, Videm-Krško, Brežice, Senovo in Crnomelj. Ostale občine še precej zaostajajo. Občinski

odbori SZDL bodo morali čimprej analizirati vsa vprašanja oblik dela stanovanjskih skupnosti, zlasti pa potrebe družbene pomoči pri vzgoji in varstvu otrok.

Krajevni odbori so organi družbenega upravljanja!

Ob nadaljnjem izgrajevanju ljudske oblasti in uveljavljanju komunalne samouprave se vedno pogosteje pojavlja vprašanje o potrebi, vlogi in nadaljnjem razvoju krajevnih odborov. Le ti naj bi pomagali občinam in njihovim organom pri organiziranju in izvrševanju zadev s področja krajevnih odborov in samostojno opravljati tiste zadeve, ki so neposredno pomembne za kraj, ko so gradnja in vzdrževanje komunalnih naprav (ceste, pota, vodovodi, razsvetljava, parki), upravljanje splošno ljudskega premoženja, izkoriščanje krajevnih pašnikov, skrb za pokopališča in ostalo.

Uspešno delo krajevnih odborov je v pretežni meri odvisno od občinskega ljudskega odbora. Tam, kjer so dale občine krajevnim odborom več poudarka in seveda tudi več finančnih sredstev, brez katerih si uspešnega dela teh ne moremo zamisliti, je uspeh mnogo večji. Praksa je pokazala, da krajevni odbori brez materialne osnove v svojem razvoju

hitro zakrnijo, zato naj bi ObLO v okviru proračunskih in drugih virov dodeljevali krajevnim odborom več finančnih sredstev. V razpravi so omenili več primerov, ko so krajevni odbori prispevali za gradnje in del sredstev, prebivalci pa so s prostovoljnimi delom, materialom in vojnami prispevali k vrednosti del tudi do trikrat več, kot je vložil v dela KO denarja (zlasti v občini Videm-Krško).

Kakor vidimo krajevni odbor ne bo oblastveni, ampak družbeni organ, ki bo uresničeval del nalog ObLO. Vaščani bodo morali pota sami popravljati, kot so jih nekdanj, medtem ko so zdaj prišli nekje tako daleč, da dajejo vaščani le še nasvete in kritike, namesto da bi pri določen gradnji ali ureditvi pomagali z delom! Ni pa potrebno, da so krajevni odbori na vsem področju občine. Tam, kjer ljudje ne čutijo potrebe, da bi imeli svoj krajevni odbor, ga ni treba ustanoviti, ker bo njegovo delo lahko opravil zbor volivcev.

V zadnjem času se je bilo opaziti, da prevladuje pri ObLO in občinskem odboru SZDL mnenje, da naj se občine približajo ljudstvu tako, da se bo del pristojnosti občinskega in upravnega sveta prenesel na krajevni odbor. S temi prenosom bi storili korak nazaj, saj smo imeli že kmalu no osvoboditvi občinske KTO, ki se imeli take pristojnosti. Krajevni odbor na moramo z vsemi močmi utrditi v krepak organ družbenega upravljanja.

VREME

ZA CAS OD 2. DO 11. OKTOBRA

Suhlo vreme, s pogostimi sončnimi dnevi. V. M.

Podoba naših polj se je letos z novimi hmeljevimi nasadi še bolj spremenila kot drugokrat; v okolici Brezic so na posevku KPPZ zelo pohvalili pridelek. Hektarski donos enoletnega hmelja jim je dal 630 kg. drugoletnik pa celo 1190 kg prvovrstne zlatorumene reze. Več o tem berite na 3. str. današnje številke

Sodobno obdelovan e zemlje

Priljubljen je predlog o izkoriščenju zemljišč

Na eni prvih jesenskih sej bo Zvezna ljudska skupščina sprejela tudi predlog zakona o izkoriščenju zemljišč. O njem so govorili in razpravljali tudi v lokalnih organizacijah Socialistične zveze. Toda navzlic obširnemu političnemu delu se je zgodilo, da so napačno doumeli osnove bodočega zakona. Pojavila se je celo neutemeljena bojazan, da ta zakon pomeni uvod v nadaljnjo nacionalizacijo nepremičnin na vasi in podobni dvomi, ki nimajo zveze s pravimi cilji te odredbe.

Pazljivo proučevanje zakonskega predloga pokaže, da ta sploh ne posega v pravice lastništva privatnih kmetovalcev do zemlje. V tem oziru je predlog, kakor vsi akti, ki se nanašajo na vas, vključen v že poudarjenim in spoštovanem načelom, da nacionalizacija zemljišč in kolektivizacija posesti ni naša metoda socialistične preobrazbe vasi. To načelo je vidno poudarjeno tudi v dokumentih B. plenuma zveznega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije.

Zakon samo uvaja obveznost lastnika in koristnika zemljišča, da ga obdeluje v skladu s ostvarjenim napredkom v razvoju proizvodnih sil, s povečano mehanizacijo in kemizacijo

poljedelske proizvodnje. Sprito dejstva, da so površine zemljišč za obdelovanje omejene, je nedopustno, da bi na področjih, kjer imamo veliko število sodobnih strojev, zemljo še naprej obdelovali na preprost način, dobivali iz nje le nizke donose in le delno koristili njene kapacitete. Naša družbena skupnost iz leta v leto potrebuje večje količine poljedelskih proizvodov za prehrano naraščajočega števila prebivalcev in za izmenjavo z drugimi državami. Zato je potrebno, da se od lastnikov in koristnikov zemljišč zahteva, da ga obdelujejo na način, ki ga dovoljuje doseženi razvoj na določenih področjih. Tako načelo je istovestno z obvezami delavskih svetov, da razumno upravljajo in koristijo sredstva za proizvodnjo, ki jih je zaupala družba, in da z njimi dosežejo odredene proizvodne učinke. Na ta način bi dosegli tudi določeno enakost v obveznostih proizvajalcev iz vasi in industrije do družbene skupnosti. In slednjič: boljše koriščenje zemlje in večja proizvodnja po enoti površine ni samo v prid družbe, ampak tudi samih lastnikov, ki žele izboljšati svoje življenjske pogoje.

Zakon ima značaj predpisa, ki utrjuje osnovna načela. Zato bo-

do natančneje obveznosti proizvajalcev za posamezne rajone določile ljudske republike v svojih zakonih, oziroma ljudski odbor okrajev in občin z ustreznimi odločbami. To narekuje enakost osnovnih — pedoloških in klimatskih pogojev za proizvodnjo in neenakomerna razporeditev sredstev za sodobno proizvodnjo. Zaradi tega ni mogoče v vseh področjih doseči isto ravno obdelovanje. Končne obveznosti bodo določali ljudski odbori, ki morajo oceniti dane možnosti za koriščenje poljedelskih zemljišč. To pomeni, da se takozvani agrominimum iz leta v leto lahko spreminja v skladu s sposobnostjo proizvajalca in zadržuje, da bolje obdelujejo zemljo. V tem tiči ena od spodbud za ljudske odbore, da pomagajo razvijati in krepijo druge, saj bo v mnogih krajih odvisen od sposobnosti zadrževanja in njihove opreme tudi obseg obveznih agrotehničnih ukrepov. Načelo prostovoljnosti bo spoštovano tudi ob tej priložnosti, tako da bo lastnikom prepuščeno, da po lastni izbiri, s svojimi sredstvi ali v sodelovanju z drugo opravijo predpisana dela.

Zato je napačno mišljenje, da mora zakon na neki način zamenjati kooperacijo in napore, da se ona razvija na načelih prostovoljnosti in obojestranskih ekonomskih koristih. — V kratkih treh letih je kooperacijska proizvodnja tako napredovala, da so v nekaterih primerih bili doseženi tudi donosi velikih posestev. Da je kooperacija pokazala očitne prednosti nad primitivno proizvodnjo na privatni posesti, priča tudi dejstvo, da stanovitno raste število gospodarstev, ki se vključujejo v sodelovanje z zadrugami. V teku lanskega leta je bilo okrog milijon gospodarstev, ki so v poljedelstvu ali živinoreji imela pogodbe o kooperaciji. Kooperacija se naprej narašča, zlasti po letošnjih proizvodnih uspehih, zato sploh ni potreba, da bi jo zamenjali administrativni ukrepi, ki bi lahko prinesli le škodo v obliki zniževanja proizvodnje. Bodoči zakon naj bi samo pomagal, da se tudi tisti lastniki, ki nimajo sredstev za sodobno proizvodnjo, obrnejo na združbo po pomoč v proizvodnji, tako kot mnogi, ki jo že sedaj iščejo.

Z. Trnavčević

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Veliki obisk je končan. Po trinajstih dneh se je predsednik ministrskega sveta ZSSR Nikita S. Hruščev vrnil iz ZDA v Moskvo. To je bilo trinajstih burnih dni, ki morda niso pretresli sveta kot oktobrska revolucija, ki jo je ameriški odvisnik Reed doživel v knjigi »Deset dni, ki je pretreslo svet«. Lahko pa mirno trdimo, da ga je vsaj nekoliko spreminilo.

In kaj je plod tega obiska? Na prvi pogled se je stalilo nekaj ledu, toda globlje je prišlo do večjih in pomembnejših sprememb. Predvsem je moral Zahod — kakor piše londonski tednik »Observer« — spoznati, da lahko s Sovjetsko zvezo govori odtlej samo na enakopravni osnovi, ne pa s pozicije sile, kakor so mu v preteklosti govorili njegovi voditelji. To je bilo posebno za Američane težko razumljivo, toda nedavni obisk Hruščeva je tudi storil marsikaj, da se je to stalnice spreminilo.

Uradno sporočilo, objavljeno po razgovorih med Eisenhowerjem in Hruščevim v Camp Davidu, nedaleč od Washingtona, je kratko, kakor je bilo pričakovati. Iz njega lahko razberemo, da sta oba državnika govorila o razorožitvi kot najvažnejšem svetovnem vprašanju, o Nemčiji in Berlinu in o drugih vprašanjih, ki zadevajo predvsem odnose med ZSSR in ZDA. Oba državnika sta ponovno potrdila načelo, da je treba vsa pomembna mednarodna vprašanja reševati s miroljubnimi sredstvi in pogajanjem.

Značilno je, da je bilo o Berlinu govora vsaj na treh mestih: v uradnem sporočilu, v izjavi zastopnika za tisk Bele hiše Jamesa Hagertyja po objavi sporočila in v izjavi Hruščeva na tiskovni konferenci, ki jo je imel

tik pred svojim odhodom domov. Ze v uradnem sporočilu je nakazano, da je bil v berlinskem vprašanju dosežen določen napredek, ko je govora o potrebi, da se spet začne pogajanja o tem tromevo vprašanju. Zastopnik za tisk Bele hiše je nato potrdil, da je bil res dosežen napredek, medtem ko je Hruščev na tiskovni konferenci dejal, da je to vprašanje zelo zapleteno, da pa sta imela s predsednikom Eisenhowerjem v marsičem glede tega vprašanja enake poglede. Ob neki drugi priložnosti je spet pripomnil, da ZSSR ni nikoli mislila, da bo reševala ber-

lago, da se posvetuje s svojimi zavezniki o nadaljnjih korakih. Čeprav je v uradnem sporočilu poudarjeno in so tudi uradni krogi to venomer ponavljali, da so bili pogovori med obema državnikoma neuradni, da torej niso potekali v smislu pogajanj, pa le drža, da je bilo marsikaj važnega povedano in napol obljubljeno.

Premier Hruščev je dan ali dva po vrnitvi domov že spet odpoval — to pot v Peking, kjer so se že prej zbrale delegacije raznih partij in držav na proslavi desete obletnice LR Kitajske. Eisenhower je baje prosil Hruščeva.

VRNITEV

linsko vprašanje s ultimatom. Tako vse kaže, da je berlinsko vprašanje izgubilo precej svoje ostrine, čeprav se pogajanja o njem sode bodo smela zavlačevati v neskončnost.

Javnost je presenetilo sporočilo, da predsednik Eisenhower ne bo vrnil obiska premieru Hruščevu to jesen, ampak šele na pomlad konec maja ali v začetku junija. Del pojasnila za to spremembo programa je dal Hruščev, ko je dejal, da je na Eisenhowerjev vprašanje, kdaj je v Sovjetski zvezi najprej odgovoril, da vsekakor spomladi, ko vse cvete. Naj zveni to pojasnilo tako ali drugače prepričljivo, je prav gotovo, da so na spremembo programa vplivali drugi, tehtnejši razlogi. O njih lahko samo ugibamo, toda eden izmed njih bi bil ta, da bi imel Eisenhower rad nekaj časa na razpo-

naj zastavi dobro besedo v Pekingu, da bi Kitajci izpustili zaprte ameriške pilote. Kar pa zadeva celotno kitajsko vprašanje in sprejem LR Kitajske v Združene narode, je to slej ko prej ostalo na mrtvi točki. Stališče predsednika Eisenhowerja in premiera Hruščeva se v tem pogledu popolnoma razhajata.

Zadovoljiti se je treba s tistim in takim napredkom, ki je bil dosežen. In nekaj napredka je bilo brez dvoma doseženo. To je zelo pomembno. Saj so celo pesimisti v Ameriki govorili: »(Obisk) škoditi ne more, koristi pa lahko.« Dejansko je obisk dosegel več kot samo to. Pokopal je med drugim nekaj utvar in položil prve trdne temelje za dolgo obdobje pogajanj, ki naj svetu razgotove trden in trajen mir.

Slavje v Kopitarni

V sevniški Kopitarni je kolektiv slovesno proslavil 9. obletnico delavskega samoupravljanja

V četrtek, 17. septembra, so se v Sevnicah, v Kopitarni ob pol dveh za hip ustavili vsi stroji. Vsi delavci so se »brnili na dvoriščih pred spominsko ploščo, na kateri piše: »Pred vodstvom Tita uresničili geslo: — TOVARNE DELAVCEM. 17. 9. 1951.«

Prisrčni svečanosti je prisostvoval tudi predsednik ObLO tov. Karel Kolman. Uvodne besede je imel direktor podjetja tov. Franc Lipovec, podprave občine pa jim je prinesel njen predsednik. Nato je prvič nastopil medami pevski zbor iz kolektiva pod vodstvom požr-

Uporabite vsak prazen prostor, vse razpoložljive prostore v hišah, večjih stanovanjskih poslopijih ali blokih hiš in uredite jih za zbiranje otrok in organiziranje dela z njimi!

vovalnega učitelja Viktorja Krenčiča. Za sorazmerno kratke vadbeni čas so mladi pevali odlično zapeli. Slišali smo tudi prvič njihov lastni orkester. O obeh kulturnih enotah so v Kopitarni spomladaj še razpravljali, sedaj pa smo jih že lahko z zadovoljstvom poslušali.

O uspehih tega 400-članskega kolektiva smo v našem listu že večkrat pisali. Letos korakajo v rekordno proizvodnjo, nagrajevanje po enoti proizvodov v večini obratov pa jim je prineslo tudi znan dvig proizvodnje. Po evidenci o izpolnitvi norm se letos dvignili odstotek izvrševanja del po normi že na 123 %, kar vse kaže, da je zastavljena pot pravilna in da bo pravilno nagrajevanje spodbilo še druge skrite sile v ljudeh.

Kolektiv se resno pripravlja na veliko proslavo v letu 1961, ko bo stavlil 75 let obstoja podjetja. S takim napredkom v proizvodnji in v novimi delovnimi uspehi bo najlepše pozdravil jubilej čez 2 leti.

Več tesnejših stikov!

(Nadaljevanje s 1. strani)

glji večkrat pripravile razgovore s študenti, na katerih bi jih seznanjali s problemi podjetij in občine. Za ta predlog se je ogrelo kar 42 anketirancev. Študenti bi lahko v mnogih primerih aktivno sodelovali v družbeno-političnem življenju dotičnega kraja. Lahko bi na primer v prostem času sodelovali pri sestavljanju perspektivnih načrtov, izdelavi raznih projektov in podobnem. Seveda se študent ne bodo sami ponujali, zato pa jih je treba pritegniti in vključiti v družbeno-politično delo domačega kraja, kajti je tako po končanem študiju ne bomo dobili zgolj strokovnjaka, pač pa tudi dobrega

družbeno-političnega delavca. Seveda bi bilo prav, da bi jih dajali študenti za njihovo delo, prizadevnost in pomoč pri reševanju problemov domačega kraja primerno nagradili. Morda bi določili razpon študentskih in posebnih kriterijev ocenjevanja prizadevnosti in aktivnosti vsakega posameznika. Brez dvoma bi s pametno spodbudo pritegnili študente za aktivno delo v domačem kraju že med študijem.

Poseben problem je praksa. V splošnem lahko ugotovimo, da se podjetja branijo praktikanov, Podatke, da jih od 60 anketiranih kar 50 še ni bilo nikjer na praksi, nam to popolnoma potrjuje. Prav bi bilo, da bi že s pogodbo določili obvezno prakso. Vprašanje zase je praksa v tujini. Ta pogosto z njihovim bodočim poklicem sploh atma nobene zveze. Seveda nimamo nič proti temu, če izjemoma praksa res koristi njegovemu bodočemu delu, vendar naj bo tudi to sporazumno določeno že v pogodbi.

Prav tako mnogi niti ne vedo, kje in kaj bodo po končanem študiju delali. Takšnih primerov

smo v anketi našeli kar 31. z prakso bi jih namreč že približno seznanili z bodočim delom. s sodelavci in sploh z življenjem in delom kolektiva. Pa tudi kolektiv bi novega člana že pred prihodom na delovno mesto dobro poznal.

Ker podjetja ne upoštevajo, da so tudi študentski člani kolektiva in zanamarajo vzdrževanje tesnejših stikov z njimi, se pogosto primeri, da med novimi in starimi kadri v podjetju nastanejo razna medsebojna trenja, ki močno škodujejo notranjim odnosom in lahko precej vplivajo tudi na proizvodnjo. To pa je vsekakor zelo škodljiv pojav, posebno še v novomeškem okraju, kjer strokovnjakov in kadrov v podjetjih zelo primanjkuje. Fluktuacijski sposobnih kadrov bi lahko preprečili je z izboljšanjem notranjih odnosov, ki so v večini primerov posledica prekomerne preseljevanja iz podjetja v podjetje. Z načrtno politično-moralno vzgojo kadrov, bi podjetja lahko popolnoma razrešila fluktuacijo, kar bi bilo razmetoma še zaostali Dolenjski le v korist.

R. S.

Kratke IZ RAZNIH STRANI

■ Predsednik časne alžirske vlade Ferhat Abbas je v Tunisu odgovor na razpis generala de Gaulleja, ki bi Adiriji potrdil pripravljenost alžirske osvobodilne fronte nadaljevati boj, obenem pa je izjavil, da alžirska vlada ne bo opustila nobene priložnosti za sklenitev miru.

■ Ob zaključku dvodnevne razprave o predlogu tretjega petletnega plana na zasedanju vseindijskega kongresnega odbora v Candigarju je ministriški predsednik indijske vlade Nehru dejal, da lahko Indija napreduje samo v socializmu.

■ V Colombo, glavnem mestu Ceylona, sta dva atentatorja z revolverskimi streli tako hudo ranila predsednika celtonske vlade Bandaranaika, da je ta zaradi ran umrl. Ta zločin je globoko presnil indijske in svetovno javnost. Guvernec Ceylona in Bandaranaikaova žena sta bila smrtno ranjena. Bratje vlada FLRJ zastopal član izvršnega sveta dr. Marjan Breclj.

■ Po najnovejših podatkih je Slo v Veliki Britaniji v prvih osmih mesecih letos zaradi stavk v izgubo 4 milijone 150 tisoč delovnih dni. Stavkalo je 663.700 delavcev.

■ Po nepopolnih podatkih je tajfun »Vera«, verjetno najhujši tajfun, ki je kdaj divjal nad japonskimi otoki, terjal 1116 smrtnih žrtev, medtem ko 1397 ljudi pogrežajo. Ranjenih je bilo 4668 ljudi. Brez streme nad javo je ostalo nad 900.000 ljudi.

■ V sestavni splošni razpravi na zasedanju generalne konference mednarodne agencije za atomsko energijo na Dunaju je prišla do izraza pripravljenost vseh izvršnih držav, da še nadalje pomagajo agenciji in da sodelujejo v okviru te nove mednarodne organizacije pri izkoriščanju atomske energije v mirolnih namene.

■ V poročilu generalnega direktorja mednarodnega monetarnega sklada je rečeno, da so lani dosegli razvite države »veliki napredek kot nezvite države. Ta napredek se kaže v nadaljnjem povečanju proizvodnje in v omejitvi inflacije.

Upraviteljstvo VAJENSKE ŠOLE RAZNIH STROK V NOVEM MESTU razpisuje za novo šolsko stavbo mesto

HIŠNIKA IN DVEH SNAŽILK
Stanovanja v stavbi ni. Prošnje za nameštitev vložite v pisarni Vajenske šole raznih strok Novo mesto. — Plača po uredbi.

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri

GPZ »ZASAVJE« SEVNICA

razpisuje naslednja delovna mesta:

1. SALDAKONTISTA
2. FINANČNEGA KNJGOVODJE
3. MEZDNEGA KNJGOVODJE
4. VEČ KVALIFICIRANIH SODARJEV

Plače po tarifnem pravilniku. Nastop službe takoj. Za vsa delovna mesta se zahteva primerna kvalifikacija. Reflektanti naj dostavijo prošnje na Upravo podjetja do 10. oktobra 1959.

Dva nova hotela v Ljubljani

Pred dnevi so člani Sveta za gostinstvo in turizem OLO Ljubljana potrdili investicijski program v višini 919 milijonov dinarjev za gradnjo 13-nadstropnega hotela, ki bo stal na prostoru sedanje restavracije »Pri levcu«. Novi hotel bo imel 400 postelj, 12 apartmajev in 47 ležišč za osebje. Podoben hotel bodo zgradili tudi med Domom armije in železniško direkcijo; tudi ta bo imel 13 nadstropij in 414 postelj za goste, stroškov pa bo zanj 944 milijonov. Vprašanje nočnih za Ljubljano bo s tem rešeno.

V tem tednu nabiramo

LIST hrbske reze (500 dinarjev), slezenovca (180 dinarjev), tropsca ozkolisnaga (70 dinarjev), robide (40 dinarjev), maline (40 dinarjev), bršljan — bršljan (70 dinarjev).

RASTLINO žlate rože (60 dinarjev), hrbske reze (200 dinarjev), kopitnika s korenino (72 dinarjev), jeternika (150 dinarjev), vodne kreše (150 dinarjev), pitčjega dresna — moravka (40 dinarjev).

KORENINE beladone (140 dinarjev), arnike (350 dinarjev), blušč (160 dinarjev), gomolja jezenskega podleska (120 dinarjev), regrad rumeni (125 dinarjev). — Korenine blušča in gomolje jezenskega podleska je treba razrezati kot gobe.

PLODOVE češnja (120 dinarjev), črne trna — oparnice (50 dinarjev), bežga (100 dinarjev), šipka celega (50 dinarjev), šipek luščen brez semena (180 dinarjev), glog — beli trn — medvedove hruškice (50 dinarjev).

Zeleni orehovi olupki, posušeni, morajo imeti svetlorjavo barvo (60 dinarjev).

Smrt zavoljo malomarnosti

21. septembra ob 9.30 je prišlo pri popravilu nizkonapetostnega električnega voda napetosti 330 V, ki vodi iz trafostajne Krtna—Skovec pri Trebnjem, do smrtne nezgode delavca podjetja »Elektro Novo mesto Alojza Zoreta iz Trebnjega, starega 18 let. Pokojni je na električnem drogu premeščal žico s starega na novo postavljeni električni drog. Pri demontiranju žice je nenadoma zdrnil in obvisel na sredini droga na varnostnem pasu. Tovariši so ga rešili in mu dajali umetno dihanje, a je kljub temu po 15 minutah umrl. Pri ogledu je bilo ugotovljeno, da teta na obeh rokah hude opekline, kar pomeni, da je bilo omrežje, na katerem je delal, pod napetostjo. Dela na vodju je vodil kvalificirani delavec elektronter D. B. iz Velike Loke pri Trebnjem, ki bi moral pred pričetkom del v trafa-postaji odklopiti tok iz omrežja, a je zaradi nepazljivosti odklopil drugo omrežje.

Do nesreče je prišlo torej zaradi malomarnosti. Delavci ne

Mlada petepača

20. septembra sta v gostini Drenk v Gotni vasi pri Novem mestu do 24.30 popivala Adolf Zupančič iz Česnjice, star 18 let, in Slavko Nagelj iz Smolenje vasi, star 19 let. Ko sta se iz gostilne vračala proti domu, sta na cesti v Zabji vasi ustavila A. Z. in J. K. iz Novega mesta ter se začela z njima pripraviti in pretepali. Nagelj je odvel A. Z. palico »krivačko«. Adolf Zupančič pa je pobral leseno lano. S temi predmeti sta povzročila A. Z. in J. K. ki sta oba še starejša, hušje poškodbe na glavi in nogah. Storišča sta bila vinjena in sta okodovanca napadla brez vsakega vzroka. Mlada »junaka« ne zasluša drugega, kot da bi ju za precej časa zaprl, da bi v ječi lahko premišljevala, kaj se sme in kaj ne — in da je treba starejšo spoštovati!

Inž. Tone Bole:

PR. POLJSKIH RUDARJIH

Kljub temu, da je bilo udeležencev ekskurzije 24, nam je odšlo v jamo samo 8. Tudi nam so pritrtili na ramo dihalne aparate. Na pogled je jama taka kot so vse ostale, edino, kar nas je motilo pri prehodu, je bil močan zračni tok, močnejši kakor smo ga navajeni v navadnih premogovnikih. Zaradi velikega odstotka CO₂, so rudarji zaposleni samo 6 ur dnevno, oziroma toliko časa, dokler ne napravijo svojega normiranega dela. To je pa tako nizko, da odhajajo iz jame pogosto že po 4 urah dela.

Popoldne smo se odpeljali v zdravilišče. Takih zdravilišč je ob poljsko-češki meji nešteto. Tu nam je rudnik pripravil tovariški večer, na katerem smo se prav prijetno razgovorili. Pozno zvečer smo odpovali preko Walbrzicha v Breslaw, ki je kakih 100 km oddaljen od Nowe Rude. Tu smo prespali in naslednje jutro odpovali zopet z avtobusom preko Lodza v Varšavo, ki je oddaljena od Breslawa 450 km. Pot nas je vseskozi vodila po lepi avtomobilski cesti, ki je speljana po nepregledni ravnini. Kostili smo v Lodžu, ki je precej veliko mesto. Steje približno 400.000 ljudi in je središče poljske tekstilne industrije.

Popoldne ob 6. uri smo prispeli v Varšavo. Po večerji so nas odpeljali v varšavsko opero, kjer smo si ogledali predstavo »Pari-

sko življenje». Naslednji dopoldan smo si ogledali mesto. Takoj zjutraj smo odšli na ogled varšavskega stadiona, ki je postavljen na desnem bregu reke Visle. Stadion sprejme 70.000 gledalcev in je zgrajen na ruševinah tega dela mesta. Po ogledu stadiona smo odšli v staro mestno četrt Varšave, ki je popolnoma prenovljena po starih načrtih. Ko smo se vozili po mestu, so nam pokazali tudi nekdanjo židovsko četrt, ki so jo Nemci med vojno popolnoma zrvnali z zemljo. Kot izredna zanimivost in na oko preveč razkošna je sredi ruševin Varšave postavljena »Palaca kulture«. To palačo so postavili Rusi ter jo poklonili poljskemu narodu. Vsaj tako je razvidno iz vklesanega napisu na palači.

Stavba stoji sredi ruševin, katerih pa se še nihče ni dotaknil. O palači kulture sem zbral nekaj zanimivih podatkov. Gradili so jo tri leta: od 21. junija 1952 do 21. junija 1955. Zazidalna površina zajema 33 ha in 229 m², kubatura prostorov pa je 815.412 m³. Površina vseh prostorov znaša 121.977 m². Prostorov v stavbi je 3288. Ako bi hotel obhoditi vse prostore in bi se v vsakem zadržal samo 1 minuto, bi za to potreboval 2 dni, 6 ur in 48 minut. Iz tega je razvidna ogromna razsežnost zgradbe. Palača ima v tlorisu obliko peterokotnika, v sredini pa je postavljena stolp oziroma nebotičnik z višino 230,88

metra. Do tridesetega nadstropja doseže stavba 114,35 m. V stavbo je vžidanih 40 milijonov kosov opeke ali 26.000 ton materiala. Palačo je gradilo 3000 delavcev.

V palači so tri gledališke dvorane, tri kino dvorane, zimski plavalni bazen, knjižnica, 2 restavraciji in razne ostale institucije. Za predstavo velikosti naj omenim, da bi opeka zložena ena poleg druge, dosegla dolžino 1/4 zemeljskega obsega. V vseh prostorih je montiranih 20.000 žarnic in 600 km raznih cevi. Omenil sem že, da je okoli palače kulture še vsa v ruševinah, medtem ko periferijo Varšave še obnavljajo. Gradijo velike palače in široke ulice. To je tudi potrebno, kajti mesto šteje že preko milijon prebivalcev. Strogi center ruševin nameravajo pustiti zaščitni kot spomenik in opomin na minulo vojno.

Kasno popoldan smo se vkrcali v naš avtobus in se odpeljali proti Krakovu. Potovali smo mimo Czestochowe, kjer smo se nekaj ur ustavili za ogled tega mesta iz 13. stol. Czestochowa je danes industrijsko mesto, kjer prevladuje lesnopredelovalna industrija. Tu je tudi največja poljska tovarna žgališča. Največja zanimivost Czestochowe pa je vsekakor grad Czestochowa, v katerem je danes samostan in najznamenitejša božja pot na severovzhodu Evrope. Da je grad tako znamenit se ima zahvaliti tudi enemu največjih poljskih pripovednikov Stenkwiczu, ki ga opisuje v svojih romanih.

Grad je dobro ohranjen. V njem so razstavljena razna orožja in umetnine častiljive starosti. Najznamenitejša pa je slika Marije z Jezusom, ki po trditvah izvira iz

4. stoletja. Razen vseh umetnin so nam pokazali tudi knjižnico, v kateri imajo shranjene knjige, ki so stare več stoletij. V knjižnici hranijo tudi spominsko knjigo obiskovalcev samostana. V njej smo videli mimo podpisov starejših znamenitih oseb evropskih dvorov tudi podpise državnih vodij minulega časa. Romarji, ki obiščejo ta znameniti samostan, darujejo cerkvi razna darila. V stoletjih se je nabralo teh daril toliko, da imajo za najdragocenejšo posebno zakladnico, ki so nam jo tudi pokazali. V njej so shranjene razne zlate monštrance, kelih z vdelanimi dragimi kamni, mašni plašč, gobelini itd. Ameriški Poljaki so darovali n. rr. Chopinovo nalivno pero, ki ga imajo sedaj v zakladnici kot veliko dragoceno.

Po ogledu zakladnice so nam pokazali še cerkev. Oltar in stene ob oltarju so debelo pokrite z raznimi darili, ki jih prinajša romarji. Poljaki so še danes zelo pobožni; po vojni so zgradili okoli 300 cerkva, od teh jih je zg. adila država okoli 100. Mesto Krakow, ki ima 400.000 prebivalcev, ima 78 cerkva, ki so vse velike zgodovinske vrednosti.

Po oglu do Czestochowe smo zvečer lste ga dne nadaljevali pot proti Krakovu. V mesto smo prispeli pozno ponoči. Naslednji dan smo si ogledali znameniti krakovski grad Wawel, ki je bil zgrajen v 17. stol. Krakow je bil dolgo let rezidenca poljskih kraljev in glavno mesto Poljske. Wawel skušajo obnoviti, v kolikor ga je bila prizadejala vojna. Nekaj časa je bil glavni stan okupatorjev. Čeprav je preživel 3 fronte,

je danes še lepo ohranjen, kakor tudi dragocenosti slike, gobelini, pohištvo in dr.). Po pripovedovanju vodičev so razne dragocenosti tega gradu raztresena po vsem svetu in Poljski se vneto trudijo, da bi jih dobili nazaj. Znamenitost Wawela je tako imenovana zlata kapeja, ki ima vose streho prevlečeno z zlatom. Navada poljskih kraljev je bila, da si je vsak vzel okoli svojo kapejo, ki so sedaj postavljene okoli glavne grajske cerkve. Druga znamenitost pa so kamniti sarkofagi, v katerih počivajo poljski kralji in znamenite osebe iz poljske preteklosti. Tu sta pokopana tudi znamenita poljska pesnika Mickiewicz in Slovacki.

Popoldan smo si ogledali solni rudnik Wieliczko, ki je v bližini Krakowa. Rudnik obratuje že stoletja. Se danes kopljejo sol, toda v majhnih količinah. Stari deli rudnika je rudarski muzej in ogledna točka za domače in tuje turiste.

V jarno se pride po navpičnem jašku po stopnicah. V globini 80 m pa se začne pot po horizontalni in rahlo nagnjenih hodnikih v globino. Takoj na dnu jaška je v soli izklesan oltar s kipom sv. Barbare, zaščitnice rudarjev. Tudi kip je izklesan v priraščenoli soli. Te podobne in razni kipi se vrstijo drug za drugim po hodnikih in velikih odkopanih prostorih. Pri klesanju kipov in plastik so prišli do izraza umetniški amaterji — rudarji. Nekatje v sredini stare jame imajo odkopan ogromen prostor, ki so ga spremenili v podzemno cerkev. Veličkanski lestenec v tej cerkvi je ves iz solnih kristalov. Tudi oltar je iz tega samega kosa soli

4. stoletja. Razen vseh umetnin so nam pokazali tudi knjižnico, v kateri imajo shranjene knjige, ki so stare več stoletij. V knjižnici hranijo tudi spominsko knjigo obiskovalcev samostana. V njej smo videli mimo podpisov starejših znamenitih oseb evropskih dvorov tudi podpise državnih vodij minulega časa. Romarji, ki obiščejo ta znameniti samostan, darujejo cerkvi razna darila. V stoletjih se je nabralo teh daril toliko, da imajo za najdragocenejšo posebno zakladnico, ki so nam jo tudi pokazali. V njej so shranjene razne zlate monštrance, kelih z vdelanimi dragimi kamni, mašni plašč, gobelini itd. Ameriški Poljaki so darovali n. rr. Chopinovo nalivno pero, ki ga imajo sedaj v zakladnici kot veliko dragoceno.

Po ogledu zakladnice so nam pokazali še cerkev. Oltar in stene ob oltarju so debelo pokrite z raznimi darili, ki jih prinajša romarji. Poljaki so še danes zelo pobožni; po vojni so zgradili okoli 300 cerkva, od teh jih je zg. adila država okoli 100. Mesto Krakow, ki ima 400.000 prebivalcev, ima 78 cerkva, ki so vse velike zgodovinske vrednosti.

Po oglu do Czestochowe smo zvečer lste ga dne nadaljevali pot proti Krakovu. V mesto smo prispeli pozno ponoči. Naslednji dan smo si ogledali znameniti krakovski grad Wawel, ki je bil zgrajen v 17. stol. Krakow je bil dolgo let rezidenca poljskih kraljev in glavno mesto Poljske. Wawel skušajo obnoviti, v kolikor ga je bila prizadejala vojna. Nekaj časa je bil glavni stan okupatorjev. Čeprav je preživel 3 fronte,

je danes še lepo ohranjen, kakor tudi dragocenosti slike, gobelini, pohištvo in dr.). Po pripovedovanju vodičev so razne dragocenosti tega gradu raztresena po vsem svetu in Poljski se vneto trudijo, da bi jih dobili nazaj. Znamenitost Wawela je tako imenovana zlata kapeja, ki ima vose streho prevlečeno z zlatom. Navada poljskih kraljev je bila, da si je vsak vzel okoli svojo kapejo, ki so sedaj postavljene okoli glavne grajske cerkve. Druga znamenitost pa so kamniti sarkofagi, v katerih počivajo poljski kralji in znamenite osebe iz poljske preteklosti. Tu sta pokopana tudi znamenita poljska pesnika Mickiewicz in Slovacki.

Popoldan smo si ogledali solni rudnik Wieliczko, ki

V Beli krajini: 57 odstotkov

Kmetje se pripravljajo na trgatve, pričeli so pospravljati krompir, koruza visi že marsikje z ostrejši navezana na rešče. Jesen, najlepša doba za kmeta, je tu. Spravilu poljskih pridelkov, obrabljajo sadja in trgatve se pridružuje še skrb za jesensko setev. Velika bitka za žito se pričinja. Od tega, koliko, kako in kaj bomo sejali letošnjo jesen, je odvisna žetev prihodnjega leta. Kmet se tega zaveda. Čeprav je možno zaposlen, najde časa za razmišljanje o italijanski, umetnih gnojilih, pogodbenem sodelovanju z zadrugo in še o marsičem. Kdor je lani sejal italijanko, se mu je pri žetvi letos dobro obnesla, toda le, če je upošteval vsa navodila in se po njih ravnal.

Glasove kričavec, ki so kazali na svoje njive in trdili, da je italijanka zanič, je oglušilo brnenje mlatic. Takrat so pametni gospodarji, tisti, ki so sejal italijanko in jo obdelovali tako kot je treba, stehali bogato zrnje. Povedal so: pridelal sem 28 centov, 30 centov, 35 centov, da tudi 42 centov na hektar! Ta glas je bil močnejši od glasu kričavec, potoval je iz vasi in osvaja. Zato kmetje zdaj na jesen zares premišljajo l. pretehtavajo možnosti. Umetna gnojila za nekooperante bodo dražja. Čeprav so jih pred leti sprejeli z nezaupanjem, so se nato prepričali, da jih je moč s pridom uporabiti. Privadili so se in ne morejo več brez njih.

Kmetijske zadruge so postale njihove. Vse češče se zatekajo tja na posvete in kakšno seme je boljše, katero umetno gnojilo bi uporabili za to rastlino in katero za drugo. Kdaj orati, kako braniti, kdaj in kako sejati in kdaj gnojiti z umetnimi gnojili? To so vprašanja, o katerih kmetje dan za dnem o njih razmišljajo. Pričeli so kmetovati po novem, boljsem načinu. Ugotovili so, da traktor bolje, ceneje in hitreje zorje kot vprežna živina. Letos poletj so se na njih pojavili prvi zadržni kombajni. Dolgo so se pogovarjali o njih, razmišljali kakšni so in dvomili, nazadnje pa so se na svoje oči prepričali o njihovih prednostih. Zdaj jih zahtevajo!

Mihelčičeva je huda...

Odpri sem se v Vapčo vas, da bi se pogovoril s kmeti. Povsod, kjer sem vprašal za gospodarja, so mi odgovorili, da ga ni doma, da je nekje daleč zunaj na njivi. Ker so ženske enakopravne, sem prišel pogovor s »ta mlado« pri Mihelčičevih.

- Boste sejali italijanko?
- Saj jo vsako leto sejemo!
- Ze, toda jaz mislim in kooperaciji z zadrugo?
- Kdo bo pa sejal, saj vse nazaj poberejo! Nismo neumni! — Njen glas je postal vreščet, tako da sem se bal, da se bo zbrala vsa vas. V očeh se je vžgala iskra, gledala me je nezaupno, skoraj sovražno. Mirno sem razložil, da nisem ne od zadruge in ne od zadržne zveze, ampak od časopisa. Nadaljevala sva:
- Zakaj se ne bi izplačilo? Saj je letos italijanka zelo dobro obrodila. Tista, ki jo sejete vi, je še iz časa okupacije in se je že davno izrodila. Zakaj ne bi podpisali pogodbe in jo potkusili?
- Nekd močev prijatelj jo je sejal. Podpisal je pogodbo in je moral dati zadrugi 600 kg nazaj. Seme je drago ko žafran. Kje se pa izplača?
- Če je moral vrniti 600 kg zrnja, je posejal v kooperaciji 1 hektar. V najslabšem primeru je pridelal 2800 kg. Njemu je torej ostalo 2200 kg. Domače bi pridelal največ 1500 kg. Kljub temu, da mu je zadruga »požrla« kot trditve 600 kg, je pridelal 700 kg več, kot bi sicer. In to v najslabšem primeru!
- Kje pa naj dobimo delavce? Vse beži v tovarne! Vse ljudi ste nam že pobrali! Saj ne moreš dobiti več človeka, ki bi ti kaj naredil. Vsak gre v tovarno. Tam 8 ur dela, potem pa kino, ples, zabava in ne vem kaj vse. Mi se pa mučimo od zore do mraka.
- Sami ste krivi. Pravite, da ni ljudi. Nihče jih ni silil naj gredo v mesta. Sami so odšli, večkrat celo z namenom, da prislužijo za davke. Če ni ljudi, si je treba drugače pomagati. Ne tarnati in vptiti, ampak s sodobnim kmetijstvom. Zadruga vam ponuja svojo pomoč. Več in lažje boste pridelali kot sicer!
- Saj pri nas nismo nikdar pridelovali pšenice za prodajo. Zakaj naenkrat toliko silite?
- Več nas je kot včasih, posebno takšnih, ki delajo v tovarnah in ne na kmetiji. Kaj boste odgovorili delavcu, če prihodnje leto ne bo dovolj kruha pa bo prišel k vam, ter dejal: Plug sem ti naredil v tovarni, žarnico, ki ti sveti v hiši, vile, s katerimi kidaš gnoj sem ti skoval, natikal sem ti blago za obleko, ki si z njo odeta. Tisoč takšnih stvari bi vam lahko naštel delavec iz tovarne in nazadnje vprašal: Po svojo kos kruha sem prišel, kje ga imaš? Kaj mu boste odgovorili takrat?

Zenska je molčala, ni vedela odgovora. M. J.

Novi nasadi breskev

Kmetijska zadruga Videm se je odločila, da bo uredila kompletne nasade breskev. V ta namen so v poletnih mesecih skrbeli 3 in pol hektare gozda na Polsci in nato površino delno izravnali s buldožerji. V kratkem bodo to ozemlje zrižali, tako da bo pripravljeno sploščeno za saditev breskev. Vpeljati nameravajo terasni sistem. Kasneje mislijo ta kompleks povečati, tako da bi bilo posajenih v prihodnjih letih kar 10 hektarov. — Na sliki: priprava zemlje za nov plantažni nasad. M

Občina je to jesen odločno posegla v kmetijstvo. Kmetijske zadruge niso več prepučene same sebi in skrbi proizvajalnih zvez. Občina pošilja navodila kmetijskim zadrugam, ki poročajo o poteku priprav za jesensko setev v občini. Oblastni organ ima večji vpliv in mnogo lažje izvaja takšno nalogo kot proizvajalna zveza. Delo je bolj razgibano kot doslej in uspehi so že vidni. Nekateri kmetje bodo odlašali do zadnjega trenutka, upajoč, da se bodo pogoj za prodajo umetnih gnojil izpremenili. Toda že zdaj jim lahko odločno povemo, da upajo zaman.

In še beseda o zadrugah in združnih svetih. V Beli krajini ugotavljajo letos, da se v pripravljani jesenske setve bolj obnesejo male zadruge kot velike. Setveni planji so boljše uresničeni v malih zadrugah, ker imajo te manjše področje in ga lažje individualno obdelajo. Vendar je takšno gledanje zmožno. Ze dolgo poučarjamo, da potrebujemo gospodar-

Kdo zavira razvoj KZ v Podbočju

Zanimivo je tudi to, da so govorili le o perspektivah; nič niso stekali o previsokih davkih, temveč predvsem govorili, kako bi dosegli večjo proizvodnjo.

Predsednik zadržnega sveta kmetijske zadruge Podbočje je sklical sestanek v Malem Mirnem in Brodci, kjer je bil dober obisk. Pet kmetovalcev se je takoj odločilo in sklenilo pogodbe medtem ko bodo ostale še obiskali.

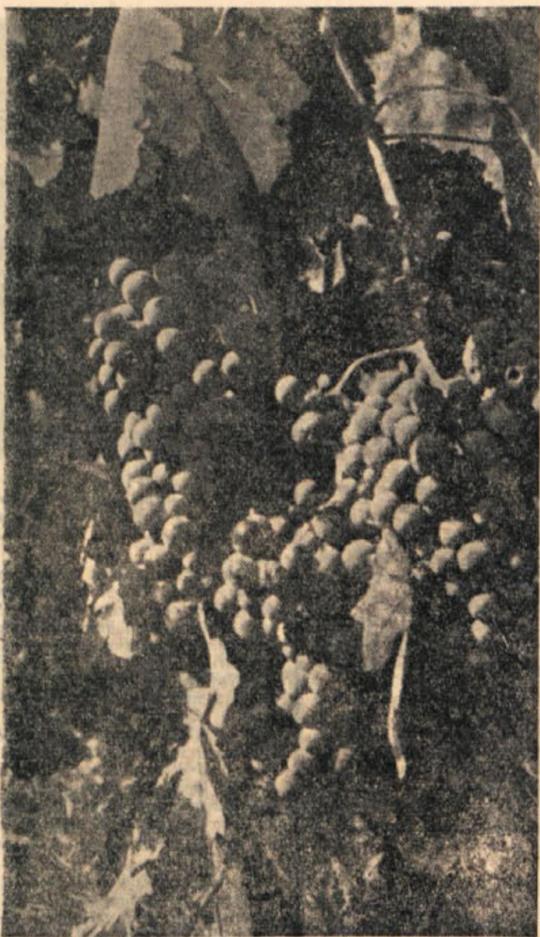
Trditvi pa ne moremo, da so vsi kmetovalci iz kmetijske zadruge Podbočje navdušeni za kooperacijo. Zanj neboje slišati, po drugi strani pa imajo stare zahteve po izboljšani ceste, ureditvi stanovanj, vodovoda in raznih drugih komunalnih naprav. Za primer naj navedemo Franca Kerina, ki je celo član občinskega in okrajnega zbora. Razumljivo je, da bodo dejali zgled ostalim kmetovalcem. Ko so ga prvi obiskali, jim je kratko odgovoril, da nima časa in da bodo to zadevo uredili drugič. Drugič se je odrezal: »Kakor bodo napravili drugi, tako bom tudi jaz! In ko so mu priki povedali, da se je že marsikdo odločil za kooperacijo, je bil odgovor naslednji: »Kakor bosta naredila ostala dva odbornika s tega področja, tako bom naredil še jaz!« Ostala dva odbornika stlenila pogodbo s kmetijsko zadrugo, toda tov. Kerin za to ni imel časa, pač pa je objubil, da bo prišel zvečer na sestanek. Na sestanek so razpravljali o setvi pšenice in dobili razna strokovna navodila, katerih pa je od zadržne izposodil ob slabi vinski letini.

Cudimo se, da tov. Kerin ne spoštuje dela kmetijske zadruge, ko ima pa od nje ves čas lepe koristi. Je na kartoteki dolžnikov, kjer je vpisanih 35 tisočakov in 200 litrov vina, ki si ga je od zadržne izposodil ob slabi vinski letini.

Zanimiv je tudi predsednik upravnega odbora omenjene zadruge tov. Alojz Goričar, ki pravi, da pri kooperaciji ne bo kruha, da izvedba ni mogoča, da to ne bo dalo kmetu nobenega uspeha, da se za to ni treba zanimati in podobno. Pri teh izjavah prav gotovo ni nikoli pomislil, kako so dvignili s pomočjo kmetijske zadruge druge kmetijske pridelke. Verjetno ne spremlja našega časopisja niti ne vpraša kmetovalce iz sosednih kmetijskih

»Naša glavna naloga je vzreja plemenske živine,« tako je začel sin prav zdaj imamo v hlevih 100 glav naraščaja. Mlada živina tu lepo uspeva, čeprav se niso dokončane vse gradnje, ki so v planu. Sivojavno pasmo križamo z odličnim angleškim bikom (ta korenjak je stal 600.000 dinarjev in je čudovita žival s črno dlako — pozneje smo v hlevu pred njim kar ostrmelili); do 14 dni pred telitvijo so krave pri nas, nato pa jih preselimo na Blatnik. Po telitvi ostanejo krave tam, teleta pa vračajo bodisi k nam — če so namenjena vzreji kot plemensko govedo — ali pa v Sotesko, kjer jih pitajo za takoiimenovani »bebi bif«. Vzga-jamo govedo brez rogov, pri pitanju pa je poudarek na mesnosti živali.

Kakšne probleme imamo? Dejal sem že, da še ni vse zgrajeno, kot predvideva načrt. Adaptirali bomo še hleve, uredili skladišča za krmo, predvidena pa je tudi gradnja 5-tonske tehtnice za tehtanje gnoja in vseh pridelkov. Potem bi radi zgradili še rezervoar za 100 kubikov vode, katere nam na Planini primanjkuje. Vse senike bomo iz vasi prestavili k hlevom, da

SONCA, SONCA! Samo ta želja je zdaj na ustnicah vseh dolenskih, belokranjskih, spodnjeposavskih in bizelskih vinogradnikov. Če ga ne bo, bo pijača kisla in slaba...

V Brežicah so posušili hmelj

Novi eno in dveletni nasadi hmelja na posestvu Kmetijske proizvajalne poslovne zveze v Brežicah so dalj letos zelo dober pridelček. Tri tedne so pridre roke 150-200 obralcev in obralcev hmelja obirale dragoceni pridelček hmelja na površini več kot 12 hektarov. S traktorji so ga prevažali v veliko novo sušilnico, kjer so ga z dvigalom prepejali na zgornje sušilne mreže. Neprstan je gorlo v štirih pečeh. S spodnjih mrež so stresali hmelj in ga vozili v začasno skladišče.

Kljub neugodnim vremenskim razmeram so uspeli zaščititi hmelj proti peronospori, tako da

Brežiška hmeljska sušilnica

S sejnišča

V ponedeljek 28. septembra je bil promet na novomeškem sejnišču nekoliko slabši kot zadnjič, verjetno zaradi slabega vremena. Naprodaj je bilo 1280 prašičev, od katerih so jih prodali 1031. Cena se je gibala od 2000 do 13.500 din.

Zivljenje na Planini pod Mirno goro

Ze pred leti smo zapisali, da je naše največje kmetijsko gospodarstvo Kmetijsko-gozdarsko posestvo Novo mesto s številnimi obrati po vsem okraju. Eden izmed njegovih velikih obratov je v Crmošnjicah, ki ima delovišča na Blatniku, Planini in prav na Crmošnjicah.

Tokrat smo obiskali Planino in prosili delovodjo tov. Vučka, da nam je odgovoril na več naših vprašanj.

»Naša glavna naloga je vzreja plemenske živine,« tako je začel sin prav zdaj imamo v hlevih 100 glav naraščaja. Mlada živina tu lepo uspeva, čeprav se niso dokončane vse gradnje, ki so v planu. Sivojavno pasmo križamo z odličnim angleškim bikom (ta korenjak je stal 600.000 dinarjev in je čudovita žival s črno dlako — pozneje smo v hlevu pred njim kar ostrmelili); do 14 dni pred telitvijo so krave pri nas, nato pa jih preselimo na Blatnik. Po telitvi ostanejo krave tam, teleta pa vračajo bodisi k nam — če so namenjena vzreji kot plemensko govedo — ali pa v Sotesko, kjer jih pitajo za takoiimenovani »bebi bif«. Vzga-jamo govedo brez rogov, pri pitanju pa je poudarek na mesnosti živali.

Kakšne probleme imamo? Dejal sem že, da še ni vse zgrajeno, kot predvideva načrt. Adaptirali bomo še hleve, uredili skladišča za krmo, predvidena pa je tudi gradnja 5-tonske tehtnice za tehtanje gnoja in vseh pridelkov. Potem bi radi zgradili še rezervoar za 100 kubikov vode, katere nam na Planini primanjkuje. Vse senike bomo iz vasi prestavili k hlevom, da

Pod semiško goro

— Malo jabolk bom natolkel, da bo za pijačo, vino smo že popili! — mi je smeje odzdravil. Janez Kočevar, starejši uravnovešen gospodar, ki mu kljub temu sije šegavost z obličja. Našel sem ga pod kozolcem, ko je z betom tolkel odpadla jabolka za mošt.

— Kako je z italijanko? — Sejal jo bom in podpisal pogodbo za več kot lani. Nisem se še odločil na kateri njivi, drugače bi že podpisal. — In letošnji pridelček? — Bil je dober. Lani sem posejal 50 arov sanpastorke v pogodbi z zadrugo. Na 50 arih sem posejal salto, ki jo imam že od prej. Upošteval sem vsa navodila. Sejal sem jo v drugi polovici oktobra. Letošnje leto je bilo za pšenico pri nas neugodno. Kljub temu sem pridelal 28 centov na hektar, Sanpastorka je bila lepša kot moja. Ker sem mlatil obe skupaj, ne morem dati točne ocene.

— Kaj pa drugi? — Mislim, da je bilo zelo malo talnih, ki so se držali navodil. Umetna gnojila porabijo za vse drugo, pšenici dajo najmanj. Potem je za zadruga kriva, ko ne rata. Jaz bom letos sejal le sanpastorko. Sem član zadržnega sveta in mislim, da sem dolžan dati drugim vzgled.

— Vino ste že popili, kot poveste? — Ja, šlo je. Oh, ti naši vinogradi! Kakšni so bili včasih! Zdal je iz leta v leto slabše. Morali bomo začeti z akcijo za obnovo. Predlogo že odlašamo. Teško bo šlo, vem. Eni imajo dobre parcele, eni slabe, oboje je pomelano, zato bo kreg. Če bi bila ta gora danes pust, bi bili vsi takoj za obnovo, tako pa... Njegov pogled je božnjak zdrsle po Semiški gori. Janez Kočevar, star človek, toda vendar mlad, jo je gledal — tudi tu čaka veliko delo. M.

Pri kupčijah mimo zadruge?

Jože Sadjar, kmet iz Strekljčeva, je prodal v Crmošnjič drabnim potrošnikom 2 voza krompirja po 15 dinarjev. Kot je slišati, se pogaja s kolektivni za nadaljnje dobave, takšne načrte pa delata še kmeta Matija Beršič iz Strekljčeva in stari mešetar Dajčman iz Kala pri Strekljčevu. Beršič je bil nekdanji član nadzornega odbora zadruge.

S takšno prakso moramo prenehati. Kmet ne sme videti zadruge le kadar potrebuje umetna gnojila, seme, zaščitna sredstva in drugo, prodaja pa mimo nje in išče dobiček.

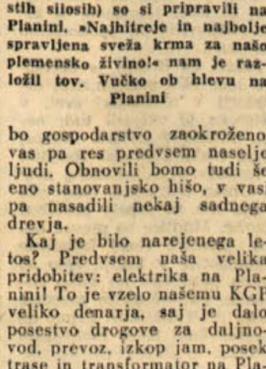
Sto glav plemenske goveje živine lepo uspeva — Telitve na Blatniku, vzreja naraščaja pa v Soteski ali spet na Planini — Na Ribniku bo zraslo novo posestvo za 200 glav plemenske živine — Skrb KGP Novo mesto za nadaljnji razvoj podjetja

nini; prištetjmo še omrežje v vasi, pa je razumljivo, da je bila to res velika investicija. V pripravi je novo delovišče v Ribniku — za 200 glav goveje živine! To bo pomembna razširitev našega skupnega dela. — Ze dve leti trosimo umetna gnojila, predvsem tam, kjer stalno kosimo. Na 80 ha travnikov smo letos zvozili 600.000 kg hlevskega gnoja. V načrtu je bilo, da naj bi letos nakosili 300.000 kg sena, pa smo ga 350.000 kg, čeprav je bilo izredno veliko slabega vremena. Zato bo letos kvaliteto slabša krma.

Lani je bila krma prav posebno dobra; telice so dobile tudi do 35 kg prirastka na mesec. V Ponikvah znaša prirastek do kilogram na dan. Reči moram, da živina na splošno zadovoljivo uspeva; je močna, lepa in zdrava. Do oktobra je živina samo ponoči v hlevih, sicer pa v ogradah in na paši. Veliko se giblje, hrane je dovolj in zato tudi uspehov ne manjka. Vsakega 4. v mesecu pretehtamo vso živino, razen molznic. Za 100 glav živine skrbe 4 živinorejke, ki so plačane — kot vsi na posestvu — izključno po akordu; le-te imajo prejme kot prirastka v kilogramih in od kubičnega metra gnoja. Letos je sicer paša bolj vodena, pa tudi seno bo slabše, zato bodo na splošno uspehi malo manjši kot bi bili v boljših vremenskih pogojih.

Smo majhen, a čvrst kolektiv. Delovna disciplina je zadovoljiva. Tu je 10 družin, največ Belokranjcev. V sezoni nam pomaga do 50 sezonskih koscev, ki prihajajo stalno iz Prekmurja in s Hrvaške; letos smo jih imeli samo 25 zaradi prepogostnega denarja. Pozimi tudi mi prisločimo na pomoč gozdnim delavcem našega podjetja, zato pa nam poleti pomagajo spet gozdni delavci pri košnji...

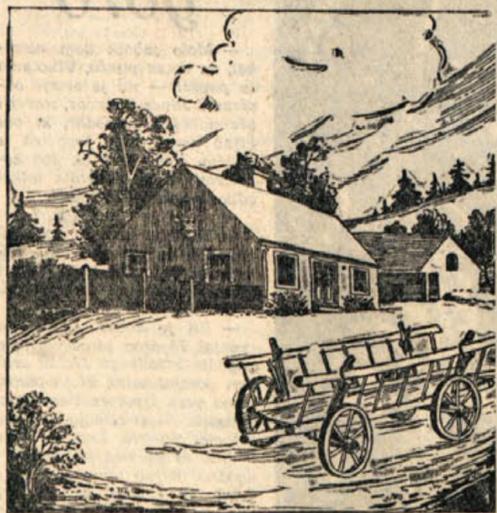
Tako teče življenje na Planini. Včasih ga zmoti pesem izletnikov, ki radi obiskujejo dom na Mirni gori (izredna gostoljubnost, dobra hrana in zgleđna snaga v domu preseccije tudi razvajena obiskovalca!), nekajkrat na dan brenenje kamionov, ki odvažajo les na postajo v Semič, dvakrat na dan pa ga napolni tudi vršič šolske mladje. Kajti tudi šolo imajo na Planini, čeprav je le 14 otrok.

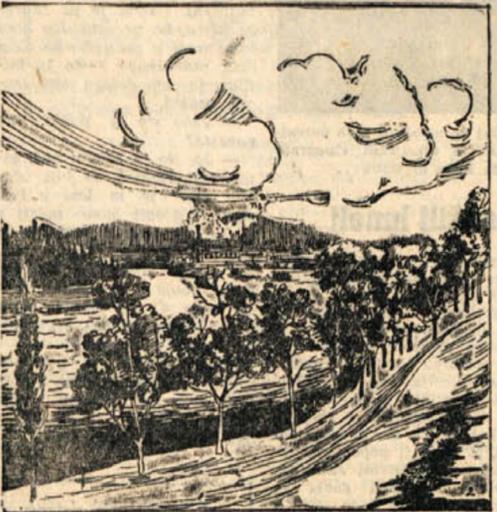
Lepotice s Planine v svoji ogradi

NEPOKORJENI BREGOVI

PIŠE: Milan Baškovič RIŠE: Miro Cetin

1. Mohorjeva domačija je ždela v bregu nad vasjo. Vse do nje so segali sadovnjaki in travniki, nad njo pa se je košatil gozd, ki je pokrival enega izmed brežštevlinj dolenskih gričev. Lep je bil razgled z Mohorjevega brega. Kot na dlani je pod njim ležala zelena dolina, zasajana med plečatimi Gorjanci in kvišku hrepenečim Rogom.

2. Tam nekje izpod Straških gorc se je izvila reka. Kot srebrni pas se je vijugala med zoranimi bregovi, mehko objela v senco drmajajoče Novo mesto, zdrselca ob podnožjih vinorodne Trške gore, za slovo ušla nase odsev Otočca, ki se je blešal sredi njene poti in se nato izgubila v šentjernejske ravnice. Tam daleč zadaj na obzorju so se izgubljali spodnje-savski griči...

3. Marsikdo je zato rad posedel pri Mohorjevih na lčni dlopi pod košato jablano. Oče Mohor je imel za vsakega prijazno besedo in če je le bilo kaj mokrega v sodu — tudi polič evička ali okusnega sadjeva. Le kruha je bilo malo. V hribih ni bilo dobrih njiv. Mohorjevi pa so imeli kar lep sadovnjak in v sosedni gori vinograd.

4. Tri snove je imel Mohor in pridno ženo. Janez je šele odrasel šolskim klopec. Bil je doma in je pomagal očetu pri delu na polju, v gozdu in drugod. Starejša dva Miha in Jože, pa sta šla s trebuchom za kruhom, ki ga je doma manjkalo. Oče Mohor je bil že priletel, vendar še krepak in rad čohra volje.

Srečanje na Sremiču

Na lepi izletniški točki Sremiču so se pred kratkim ob sončnem popoldnevu zbrali prvoborci — nosilci spomenice 1941, člani občinskega odbora ZB, predsedniki komisij, predsedniki in tajniki krajevnih organizacij ZB, zaslužne borke in borci iz začetka naše revolucije ter še nekateri drugi tovariši.

Najprej so pregledali delo organizacije, ki je takoj v začetku uvrstila organizacijske oblike. Mnogo skrbi je posvetila zbiranju zgodovinskega materiala, življenjskega in slik padlih borcev in podobno. Celotni zgodovinski material do danes še ni v celoti zbran. To delo namerava prevzeti eden izmed znanih piscev zgodovine NOB, tako da bo tudi to delo končno le dokončano.

V vseh povojnih letih so skrbeli za otroke padlih borcev, ki bodo v nekaj letih prišli do svojih poklicev.

Od leta 1952 dalje so odkrili spomenike oz. spominske plošče na pokopališču v Vidmu-Krškem, na Planini pri Kostanjevici, na Zdolah, v Dolenji vasi, v Velikem Podlogu in v Rorah pri Krškem, ki je bil odkrit letos na Dan ustaje. Spomenik v Vidmu-Krškem ni v ponos samo občinskemu odboru ZB, temveč tudi širši skupnosti občine, saj je to eden najlepših v spodnjem Posavju. Vsa ta dela so bila opravljena s pomočjo članov ZB in nekaterih družbenih organizacij in občinskega ljudskega odbora.

V vsem svojem prizadevanju in delu je organizacija kot celota vendarle premalo skrbel za svoje člane. Mnogo je borcev, ki še vedno živijo v težkih življenjskih pogojih. Tudi za njihove otroke so premalo skrbeli, ker so se v glavnem posvetili le otrokom padlih borcev in tako pozabljali na žive borce.

Vse te pereče probleme bo organizacija odselej reševala individualno. Krajevne organizacije bodo take primere ugotovile in jih poročale občinskemu odboru, medtem ko bodo lažje primere kar same reševale.

Sklenili so, da bodo vključili v svoje vrste še vse one borce, ki se niso zaradi nezaupanja do organizacije ali pa iz kakšnih drugih razlogov včlanili v organizacijo ZB.

Kadri rešujejo vse

17. sept. je bila v Novem mestu seja komisije za kadrovska vprašanja pri okrajnem komiteju ZKS Novo mesto, na kateri so razpravljali o programu dela za prihodnje obdobje.

Med drugim so ugotovili, da občinske kadrovske komisije še niso začele in da jim bo pri njihovem delu treba nuditi kar največ pomoči. V posameznih občinah so sicer že imele eno ali dve seji, na katerih pa so razpravljale le o prijavitelcih za kmetijsko šolo na Grmu, o kandidatih za partijsko šolo in morda še o štipendijah. To pa je seveda bore malo. Zato bo okrajna kadrovska komisija izdelala program dela in pokazala različne oblike, po katerih naj bi se ta odvijal, občinske kadrovske komisije pa ga bodo prilagodile svojim potrebam. V program so med drugim vključili tudi razne analize kadrov v posameznih področjih, analize sestavov in razgovore s predstavniki raznih organov družbenega upravljanja, analize dela vaških organizacij Zveze komunistov in kadrov v kmetijah. Predvsem bo treba posvetiti več pozornosti sprejemanju kmetov v vrste Zveze komunistov in ugotoviti, ali so vaše organizacije ZK sposobne samostojno izvajati kmetijsko politiko na vasi. Daleje so poudarili potrebo po ureditvi evidenc starejših komunistov, ki so bili izključeni, in ugotoviti vzroke izključitve ter možnosti za ponovni sprejem v članstvo ZK. Nujno bo treba urediti tudi perspektivno evidenco o potrebi kadrov v okraju.

SPOZNAVAJMO SVET IN DOMOVINO

Ljudska univerza v občini Videm-Krško je že zaorala svoje brazde. Prizadevajo tovariši Milenko Rož je že dni obiskoval posamezne kraje po občini in razpredal program Delavske univerze. S področja kmetijstva se že opravljajo predavanja po občini. Predavata tovariša Kovačič in Cimerman. Predavanja so zelo zanimiva sestavljena in bodo povečini spremljana s filmi. Zdaž krožita predavatelja s štirimi temami: »Obdelava in gojenje zemlje«, »Prehrana živine«, »Zaščita rastlin in »Obnova vinogradov«. Dvoje predavanj je bilo tudi v Kostanjevici. Razen tega bodo podobno pripravljena predavanja tudi za roditeljske sestanke. Tu se bodo predavatelji držali načela »Šole za starše« in obiskovali roditeljske sestanke. Program je dokončno izdelan in predavatelji že izbrani.

Eden izmed najzanimivejših ciklov bodo predavanja pod naslovom »Spoznavajmo svet in domovino«. Tu bomo slišali v tej sezoni predavanja o Italiji, o potovanju v Španijo, o Angliji, Zah. Nemčiji, Grčiji, o svetovnem festivalu v Holandiji itd. Zanimivo bo tudi film v barvah, ki bo prikazal lepote Dolenjske, kakor jih je posnel Ladko Korošec. Podobne programe imajo tudi nekateri drugi kraji v občini Videm-Krško.

Izbra predavanj in predavateljev je zelo posrečena in zanimiva. Upamo, da bo tudi obisk primeren.

Z oglasi v domačem časniku podpirate njegovo finančno podlogo.

Nov gasilski dom v Veliki vasi

Mladi gasilski društvo v Veliki vasi je 13. septembra slovesno odprlo nov gasilski dom. Pred desetimi leti je bila na pobudo gasilskega društva Leskovec ustanovljena v Veliki vasi gasilska četa, ki je bila organizacijsko vezana na društvo Leskovec do leta 1953, ko se je gasilsko društvo v Veliki vasi osamosvojilo. Na ustanovnem občnem zboru je bilo 25 članov, kasneje pa se je število članstva povečalo na 50. Začetne težave so bile velike, saj je četa dobila od matičnega društva le ročno brizgalno. S sredstvi vsakoletnih gasilskih prireditelj so začeli nabavljati čep, obteke in ostalo najnujnejšo opremo. Vedno bolj je prihajala do izraza potreba po lastnem gasilskem domu in na občnem zboru društva leta 1954 je bil sprejet sklep o gradnji.

Pri graditvi so sodelovali vsi člani in prebivalstvo Velike vasi, Gorenje vasi in Venč. Ves gradbeni les in večina prevozov ter težkih del je bila izvršena s prostovoljnimi delom. Novozgrajeni gasilski dom je vreden okoli štiri in pol milijona dinarjev. Otvoritve gasilskega doma, ki je bila v duhu proslav 40-letnice ustanovitve KPJ, se je udeležilo nekaj sto prebivalcev okoljskih vasi ter gasilcev s področja občinskega ljudskega odbora Videm-Krško. Po govoru predsednika društva Staneta Arha je govoril tudi predsednik ObčLO Stane Nuncič, ki je bil pokrovitelj novega doma. Predsednik okrajne gasilske zveze Alojz Mirtič ter predsednik občinske zveze Ivan Glogovšek. Ta je dobil tudi odklovanje za desetletno članstvo in delo v gasilski organizaciji. Z mimohodom in pozdravom gasilcev je bila slovesnost končana. Sledila je dobro pripravljena gasilska veselica.

Gasilci društva Velika vas so dobili z gasilskim domom hrambo za gasilsko orodje ter hkrati streho za razne sestanke, otvoritev doma pa bo ostala vsem prebivalcem še dolgo v spominu. P. A.

OGLASUJTE V DOLENJSKEM LISTU!

Gasilski dom na dan otvoritve

Naša nova slikanica

Danes začnemo objavljati novo slikanico »NEPOKORJENI BREGOVI«. Napisal jo je tovariš Milan Baškovič (doma iz Otočca, zdaj pa živi v Celju), ki je prejel za to delo predlanski prvo nagrado Okrajnega odbora Zveze borcev Novo mesto. Slikanico ilustrira akademski slikar Miro Cetin, ki živi v Kopru. Slikanica bo hkrati izhajala pri nas in v »Slovenskem Jadranu« v Kopru, našim mladim bralcem pa želimo ob njenem prebiranju veliko zadovoljstva!

Bife na okraju

Danes bo odprt bife Sindikalne podružnice uslužbencev OLO Novo mesto v kletnih prostorih poleg rdečega kotička v okrajni stavbi. Člani te sindikalne podružnice bodo lahko odselej dobivali tople malice po lastni ceni, prav tako brezalkoholne pijače, turško kavo in kruh. Ta sindikalna podružnica je zelo delavna in posveča vso skrb izboljšanju pogojev svojih članov.

Podlistek o prispevku železničarjev

novomeškega vozlišča v letih NOB homo začeli saradi pomankanja prostora objavljati šele v prihodnji številki.

UREDNIŠTVO

Kdaj bo fašizem nehal zaslužnjevati Španijo

Težka leta za špansko ljudstvo se niso začela šele s Francovim uporom temveč veliko prej. Ljudstvo so je zatiralcem vselej odločno upravelo. Ze vladanje španskega kralja Alfonza XIII. je bilo zelo nemirno. Trečje leto po zasedbi prestola, leta 1905, so poskusili nanj prvi atentat, naslednje leto pa je drugi. Medtem ko se je kralj obekrat rešil, sta v poznejših atentatih zgubila življenje kar dva ministrska predsednika: Canaleja leta 1912, Dato pa leta 1920. Niso pa anarhisti organizirali samo atentatov, temveč tudi upore, tako upor v Barceloni leta 1909, ki ga je zatrl general Primo de Rivera. Katalonije kljub zadržitvi anarhističnega spora ni uspelo pomiriti, gbanje za samoupravno in svobodno Katalonijo se je bolj in bolj širilo. Le leta prve svetovne vojne in prvi dve leti po njej so v Španiji, ki je bila v vojni nevtralna, potekala v primeri z drugimi evropskimi državami še precej mirno, dokler ni prišlo do bojev v Maroku, v katerih je bila španska vojska 23. julija 1921 pri Anueju premrgana. V takem položaju se

je vojska, povezana z monarhijo, odločila za državni udar 13. septembra 1923. Državni udar je izvedel general Primo de Rivera, ki se je postavil na čelo direktorija sedmih generalov in enega admirala. Za špansko svobodoljubno ljudstvo so nastopili težki dnevi zatiranja in preganjanja. Kljub najhujšemu terorju in kljub zmagi v Maroku, v letih 1925 in 1926 španska diktatura ni uspela stabilizirati svojega položaja. Celo del vojske, in sicer toplotništvo, je začel odgovovedovati pokorščno diktaturi. Primo de Rivera je decembra leta 1925 reorganiziral direktorij v ministrski svet, v katerega je vključil tudi nekaj ministrov civilov. Položaj se je nadalje skušal zboljšati z ustanovitvijo fašistične zveze Union patriotica, toda tudi z njo mu ni uspelo pridobiti množice. Množice so preveč do bro poznale vlogo fašistične organizacije v Italiji, zato so Union patriotico ne samo odklonile, temveč so še povečale odopr proti diktaturi Primo de Riveru. Tudi bivše meščanske stranke, ki jih je režim ob proglositvi diktature in razpustu

parlamenta (Cortesa) prepovedal, so začele organizirati odpor. Se celo z vojsko, ki mu je leta 1923 omogočila diktaturo, Primo de Rivera ni mogel več zanesljivo računati, saj je bila v Valenciji leta 1929 odkrita nevarna vojaška zarota. Tudi na državni aparat se diktatura ni mogla več zanesiti. To je prisililo kralja Alfonza XIII., da je zamenjal generala Primo de Riveru v prepričanju, da bo tako rešil sebe ali vsaj monarhijo. Toda zmotil se je; pri občinskih volitvah 12. aprila 1931 je opozicija zmagala z ogromno večino in, da bi rešil glavo, se je Alfonz XIII. 14. aprila 1931 odpovedal prestolu in zapustil Španijo. Začasno vladlo so sestavili socialisti in republikanci pod predsedstvom Alcala Zamora. 28. junija 1931 so bile volitve v ustavodajno skupščino. Socialisti so dobili skupno z republikanci 400 mandatov, klerikalnomonarhistična opozicija pa le 70 mandatov. 9. decembra 1931 je dobila Španija republikansko ustavo, podobno francoski. Meščanska republika je le deloma rešila nacionalno vprašanje s tem, da je dala Kataloniji avtonomijo, ni

pa se lotila reševanja perečih socialnih vprašanj, zato so bile delavske stavke na dnevnem redu. Tudi zahteve po razdelitvi velepovestniške zemlje so postajale vse bolj glasne. Ko so množice spoznale, da je cerkev tista, ki najbolj krčevito brani pravice velepovesti, so navalile na cerkve in samostane. Ze leta 1931, ne pa šele leta 1936-1939, keskor je skušala prikazati sovražna vatikanska propaganda, je postal marsikateri samostan in cerkev v Španiji žrtve požara razjarjenih množic. Tudi že 1931 (oktobra) je parlament izglasoval izgon jezuitov iz Španije in je razpustil cerkvene rede. To sicer ni bilo po volji Alcala Zamora, ki je kot predsednik vlade odstopil, sprejel pa je mesto predsednika republike. Pod vladjo Azaña je general Sanjurjo avgusta 1932 organiziral vojaški puč, ki pa ni uspel. Sanjurjo je pobegnil na Portugalsko. 9. septembra 1932 je španska narodna skupščina odobrila statut o avtonomiji Katalonije. Osnovala se je takoj katalonska vlada Generalidad de Cataluña s polkovnikom Maciom kot predsednikom. Septembra 1933 je Azaña zamenjal radikal Martinez Barrios, ki je razpisal nove volitve v ugodnem položaju za reakcijo. Radikali so sicer ohranili svoje glasove, zato pa so bili socialisti močno oslabileni. Radikal Leroux, ki je sestavil novo vlado, je dal reakciji koncesije za delavske množice nevdzr-

bo treba poostri tudi nadzor nad primeri izkoriščanja socialnega zavarovanja, ki so na žalost še kaj pogosti. Na izpostavljenih in odgovorna delovna mesta v socialnem zavarovanju naj bi zaposlili ljudi z najboljšimi moralno političnimi lastnostmi! Analiza ankete v zdravstvu je nakazala predvsem potrebo po izboljšanju preventivne službe v podjetjih, pa tudi potrebo po strokovnem izpopolnjevanju delavcev v zdravstvenih zavodih ter večjem uveljavljanju komunistov, ki delajo v zdravstvu, v družbenih in političnih organizacijah. Vsekakor bo treba izboljšati tudi sodelovanje med bolnišnicami in zdravstvenimi domovi. Slednje velja predvsem za Brežice. R. S.

● ZA TEDEN MUZEJEV, ki jih od leta 1954 dalje prirejajo za večjo popularizacijo muzejske dejavnosti v mednarodnem merilu pripravljajo

● Dolenjski muzej v Novem mestu umetniško razstavo akad. slikarja Bogdana Borčiča. V izložbenih knjih po mestu bodo razstavljeni muzejski eksponati, medtem ko bosta muzej arheolog in etnolog predavala vsak iz svojega področja po vseh večjih šolah v okraju. Predavanja bodo razen strokovnih vodstev po muzejskih zbirkah lep primer sodelovanja med muzeji in šolami. Slednje podujarjamo zadnje čase kot pomemben činitelj modernega učnega načela v naših šolah. Kustosa bosta razen tega predavala tudi v Novem mestu.

● V Metliki bo več muzejskih prireditelj. Belokranjsko muzejsko društvo v Metliki praznuje letos deset let svojega obstoja. Jubilej bo proslavilo v Tjednu muzejev, ko bo 4. oktobra odprlo ob 10. uri dopoldne v Belokranjskem muzeju razstavo »10 LET BELOKRANJSKEGA MUZEJSKEGA DRUŠTVA«, kjer bo prikazano njegovo delo za ustanovitev Belokranjskega muzeja v Metliki in hkrati vsa prizadevanja njegovih članov za rast in uspeh te kulturne ustanove. 4. oktobra ob 20. uri bo predaval upravnik Belokranjskega muzeja profesor Jože Dular o »Neznani Metliki«, 6. oktobra pa kustos Dolenjskega muzeja Danica Zupančič »O slovenski ljudski kulturi«. Obe predavanji bosta spremljani s sklopičnimi slikami in diapozitivi. Ob koncu bodo predvajani še kratki filmi s področja muzejske oz. spomeniškega varstva.

● Cronmelj dobi novo bencinsko črpalko; stala bo pred nekdanjim Domom JLA, ki bo preurejen v hotel. Clisterne so že pripravljene, črpalka bo odprta še letos. Poleg nje bodo uredili tudi paviljon s prodajalno drobnih nadomestnih delov za avtomobile, motorje in dvokolesa.

Ivan Krolj

NOVE OBLIKE DELA

Zapiski s skupne seje Okrajnega odbora SZDL in Okrajnega sindikalnega sveta o družbeni vlogi in nalogah SVOBOD in prosvetnih društev v okraju

Na skupni seji Okrajnega odbora SZDL in Okrajnega sindikalnega sveta Novo mesto, ki je bila v četrtek 24. septembra, so razpravljali o družbeni vlogi in nalogah Svobod in prosvetnih društev. Poročilo je podal tajnik okr. sveta Svobod in prosv. društev J. Gartner, v razpravi pa sta se oglasila med ostalimi tudi tajnik republiške zveze Svobod in prosvetnih društev Vinko Trinkaš ter zvezni poslanec Jože Borštnar.

V našem okraju je 10 Svobod in 76 prosvetnih društev, ki štejejo 4872 članov ali nekaj manj kot 3% prebivalstva. Največ članov je v novomeški občini — 1242, najmanj pa v žužemberški — 111. V teh društvih je 30% delavcev, 16,4% kmetov, 35,6% uslužbencev, 11,5 odstotka dijakov in študentov ter 6,5% ostalih. Od skupnega števila članov je 52,3% mladine do 25. leta starosti, 28,7% od 26. do 35. leta starosti, ostali — 19% — pa so stari nad 35 let. V vseh društvih dela 973 članov ZK ali povprečno 11 v enem in predstavljajo vodilno silo v društvu. Podatke o delu v pretekli sezoni imamo le za 69 društev, ki so imela 573 prireditelj ali povprečno vsako po 8. Prireditelje si je ogledalo 156.604 ljudi ali povprečno vsako prireditelj 275 ljudi.

NA PRVEM MESTU: IZOBRAŽEVANJE

Kakor vidimo je v Svobodah in prosvetnih društvih vključenih več kot polovico mladih ljudi. Ti niso obremenjeni s tradicijo, niso jim v krvi stare oblike dela. V društva bodo vnašali svežino, elastičnost in prinesli ali iznašali nove in zanimive oblike dela. Naše dosedanje delo je potekalo po desetletja starih navadah, medtem ko se je v tem času pri nas marsikaj spreminilo. Tehnika je močno napredovala, na naših odrih pa se vedno gledamo igrati, ki bi zaslužili, da bi jih zavrgli že pred desetletji.

Posvetovanje režiserjev

V nedeljo 27. septembra je okrajni Svet Svobod in PD Novo mesto organiziral v prostorih Studijske knjižnice »Mirana Jarca« v Novem mestu posvetovanje režiserjev o repertoarju v novi sezoni 1959-60 in o problemih sodobne scene. Na posvetovanju so govorili tudi o novih vsebinah in oblikah proslav. Posvetovanje, ki so se ga udeležili režiserji vseh pomembnejših društev iz vsake občine, so vodili scenarist SNG ing. arh. Sveta Jovanović, dramaturg Dušan Tomše in režiser Marjan Belina iz Ljubljane. V januarju 1960 bo ponovno trodnevno srečanje režiserjev našega okraja.

1100 domačih znanstvenikov

Po podatkih »Jugoslovskega pregleda« je od leta 1945 do konca 1958 v naši državi doktoriralo 1100 znanstvenih delavcev, kar predstavlja dvakrat večje število, kot v letih med obema vojnama. V tem času je na univerzah, visokih šolah in umetniških akademijah v državi diplomiralo 37.843 študentov; od teh je napravilo doktorat znanost 529 diplomantov.

V bodočih programih društev je treba dati prvo vlogo izobraževanju, nato klubskim oblikam dela. Poživeti moramo družbeno zabavno plat naše dejavnosti, dati dramatikl sodoben repertoar in sodobne oblike režije, poživiti glasbeno udejstvovanje s sodobno vsebino in rešiti našo folkloro.

Vsa naša društva so bila v svojem delu tudi preveč resna. Gojila so »visoko« kulturo. V naših dvoranah je bilo največ deset predstav na leto, kar pomeni, da so bile dvorane izkoriščene le 25 ur na leto. Preprost človek ni šel rad gledat tako imenovane visoke kulturne prireditve, ampak je raje zavil v gostilno. Dajmo našemu delovnemu človeku včasih tudi zdrav zabaven program, ki se lahko hitro pripravi. — Društva naj organizirajo knjižnice, čitalnice, kasneje urede sobe s radijskimi in televizijskimi aparati. Ustanove naj filmske krožke. V teh prostorih naj bi se zbirali ljudje na pogovore o gospodarstvu, politiki, znanosti, kulturi. Tu bi lahko imeli tudi ples, seveda v dostojni, kulturni obliki.

Takih oblik dela Svobod in prosvetnih društev si ljudje želijo. Tu si človek mimogrede brez dolgočasnja dopolnjevanja izobrazbo, kulturno raven ter se nauči ločiti dobro od slabega. Kasneje bo rad gledal tudi takolmenovano visoko kulturo, ker jo bo razumel. Res pa bo pri tem utrpelo manjšo škodo gostinstvo, ki bo imelo manj prometa, pa tudi naša sodišča bodo imela manj dela z različni pretepači...

ODRASLIM VEČ ZNANJA

Nekaj misli iz razprave: — Včasih smelo razpravljamo o stvareh, ki jih sploh ne razumemo... — Ljudje končajo šolo in se

potem ne izobražujejo več, ker mislijo, da znajo vse od A do Z, da so dovolj pametni in jim ni treba nobene modrosti več...

— Danes se pri nas lahko vsak izobražuje in izpopolnjuje izobrazbo, saj imamo precej tečajev, večernih, dopisnih in kaj vem kakšnih šol še. Delavska univerza, ki bo skrbel za izobraževanje odraslih, bo v bodoče zavod s samostojnim financiranjem, delala bo pa tudi z dotacijami občin in podjetij. — Podjetja dajo namreč lahko del sredstev iz svojih skladov za izobraževanje, če gre to v korist njihovih delavcev in uslužbencev, se pravi v korist podjetja.

Delavska univerza naj ne bi imela samo tečajev in šol, temveč naj usposobi svoje ljudi z različni predavanji o področjih, ki so za naše ljudi zanimiva. Takša predavanja naj bi na primer bila: stanovanjske skupnosti, ekonomske najemnine itd. Zamudili smo predavanja o nacionalizaciji. Se vedno imamo lahko predavanje o kooperaciji in podobno. O vseh takih vprašanjih, novih zakonih in uredbah se preprosti ljudje vsak dan sprašujejo, kaj pomenijo, kaj hočemo z njimi doseči, kako bodo vplivali na njih same, na njihovo življenje. Toda nobena ni, ki bi jim to razložila tako, da bi razumeli. Potem ni čudno, da ugrabijo sami in pridejo, verjetno tudi s pomočjo nepoštenih pojalni, do zaključkov, ki so vse prej kot pametni. Pri nacionalizaciji so govorili, da bo sploh vse podzavljeno. Pri kooperaciji in stanovanjskih skupnostih govorijo o skupnih košilih itd.

Tudi podjetja naj bi imela svoje izobraževalne centre. V naši republiki je precej teh, ki uspešno delajo, pri nas pa so šele v povojih. V teh centrih naj bi si ljudje pridobili večje strokovno znanje in skupno z večjo

splošno in strokovno izobrazbo tudi višjo kvalifikacijo.

Za izobraževanje odraslih pa imamo premalo lahko razumljive poljudne znanstvene literature o političnih, ekonomskih in ostalih vprašanjih. O vsem tem so pred kratkim razpravljali tudi na skupni seji predsedstev Republiškega sveta Zveze sindikatov in Glavnega odbora Zveze Svobod in prosvetnih društev Slovenije. Za široko splošno in strokovno izobraževanje delavcev in sploh odraslih so sprejeli vrsto pomembnih sklepov. Prehod z dosedanjega umetniškega amaterizma tudi na splošno kulturno in estetsko-humanistično vzgojo ter na skrb za zdravo zabavo delovnih ljudi je zdaj v ospredju nalog in dela Svobod in prosvetnih društev.

RAZREDNE SKUPNOSTI šola družbenega upravljanja

Dandanašnja šola ne skrbi samo za to, da dobijo dijaki neko znanje in o tem sprečevalo, marveč mora gledati tudi na to, da se v mladem človeku razvije kritični in ustvarjalni duh, predvsem pa aktivni odnos do družbenega življenja. V taki šoli dobi mladina razen orožja znanja tudi one lastnosti značaja, ki bodo bodoče mlade ljudi usposobile za aktivne državljane v družbeni skupnosti. Brez aktivne vloge mlade generacije že v šolskem življenju, brez sodelovanja in razvijanja zavesti o njihovi individualni in skupni odgovornosti za organizacijo in izvedbo učnega in vzgojnega dela in brez sodelovanja profesorjev z dijaki na polju zavestne discipline in podrejanja znanim skupnim pravilom šolskega življenja, ne more biti dobre šole niti dobre vaje v ljudi z razvito zavestjo o odgovornosti do skupnosti.

Zato se uvajajo in ponekod že delajo na vseh srednjih šolah in tudi v zadnjih višjih razredih osnovne šole razredne in šolske skupnosti. Njihova vloga je zelo velika. Napačno bi bilo misliti, da je njeno delo samo v tem, da skrbi za socialno stanje dijakov s tem, da skupnosti predlaga, kako pomagati revnejšim dijakom. Tudi v samem učnem procesu lahko posameznik mnogo polaga v razredu. Dijak ima pravico predlagati vzgojitelju boljše oblike razlage, spraševanja, poskusov, zlasti če je kakor oblika že tudi sam preizkusil. Dragocena je pomoč pri organiziranju ekskurzij in športnih dni, pri iskanju in pravljenem razporejanju denar-

nih sredstev, ki so šoli na razpolago. Tukaj je še več področij, na primer mlečna kuhinja, krožki, knjižnica, šolski vrt, organizacija praktičnega dela itd.

Pretekli ponedeljek je bil na novomeški gimnaziji širši sestanek šolske skupnosti vsega zavoda. Dijak 4. letnika Jože Gričar je v ugodnih besedah poročal, kje vse je šolska skupnost v lanskem letu delala in kakšne naloge so opravljali dijaki, ki so bili izvoljeni v šolski odbor. V preteklem šolskem let se razredne skupnosti niso še posebej trudile pa so se, da so dobili v dijaški menzi hrano dijakov, ki so oddaljeni ali se vozijo z vlakom. Ker so dose-

danji izvoljeni dijaki člani šolskega odbora pred maturo, so dijaki tajno izvolili nove tri člane, ki jih bodo zastopali v prihodnje v šolskem odboru. To so Vinko Bele, Stefan Simončič in Stane Lukšič.

Letos bodo lahko razredne skupnosti sodelovale pri obravnavi programov za reformirano gimnazijo. K predlogom strokovnjakov o obsegu in načinu pouka bodo marsikaj lahko povedali tudi dijaki. V programih bo odredena potrebna količina znanja, ki bo obsegala bistvene stvari. Ob pouku s tako vsebino bo dijak lažje razumel življenje v sedanjih in preteklih oblikah. Dijaku se bo bistri znanstveni materialistični pogled na svet. Dijak mora zaslužiti in vsaj v osnovi razumeti razvojne zakonitosti materije, šlovske, družbene skupin. Pri tem bo moral znati uporabljati gradivo, ki ga je zgodovina in človeška znanost dala v tej ali oni obliki človeku na voljo.

Soli pa je potrebna tudi taka vsebina, ki bo povezovala šolo

neposredno z družbenim življenjem. Vsebinske posameznih predmetov mora prvenstveno služiti delovnemu človeku kot proizvajalcu, družbenemu upravljalcu in socialistični demokrati. Novi programi naj bi bili rešeni tiste zgodovinske kronologije, ki za razumevanje ne predstavljajo bistvene vsebine. Gradivo mora biti osredotočeno na bistvene elemente, ki tolmačijo neko zakonitost.

Doslej se še vse prepogosto kaže, da se umski delavec klub doseženemu znanju ne zadržuje v družbenem okolju in zlasti v vprašanjih, ki zadevajo na družbeno upravljanje, nima jasne podobe in zato ne koristi v sedanjih stvarnostih tako, kakor bi lahko. V splošno izobrazbo bo treba torej vključiti več praktičnega in konkretnega dela, ki bo naboljšalo probleme družbenega upravljanja. Prav razredne in šolske skupnosti naj bi bile v tem pogledu velika pomoč in izpodbuda.

Prosvetno društvo LOJZE KOŠAK v Kostanjevici spet na delu

V petek 25. septembra je imel sejo upravni odbor Prosvetnega društva »Lojze Košak«. Udeležili so se je vsi odborniki, deloma pa je bila ta seja razširjena na še z nekaterimi drugimi povabljenici.

Odbor je najprej poslušal poročilo o pretekli sezoni, potem pa se je začela razprava o delu v sezoni 1959-60. Le-ta se je začela v nedeljo 27. septembra z gostovanjem slovenskega prosvetnega društva »Triglav« iz Karlova. Nastopilo je 80 harmonikarjev, ki so imeli na spored narodne in partizanske pesmi. Kostanjeviško občinstvo je izvajalce navdušeno pozdravilo. Hkrati je bila na razstavišču odprta razstava »100 let Martina Krpana«, ki jo je omogočila novomeška Studijska knjižnica z najnovejšimi ekspozicijami, katere je pridobila letošnji

poletje in zapuščine pokojnega znanstvenika in pisatelja dr. Izidorja Cankarja. Prosvetno društvo je izdelalo spored za vsa sezono in bo zasel v glavnem predavanju, razstave, gledališko dejavnost in najbrž tudi nekatere tečaje za izobraževanje odraslih. Odbor se je izrazil, da delo prosvetnega društva ne gre ocenjevati samo po številu domačih gledaliških predstav, marveč po celotnem delu, kajti namen prosvetnih društev je končno le izobraževanje odraslih. Odborniki so bili mnenja, da velja delo društva samo v pripravi gledaliških predstav za preveč čitalniško in enostransko. Zato bo kostanjeviško prosvetno društvo še nadalje sledilo namenu, ki si jih je zastavilo že pred petimi leti, da vedno več, da je samo v takem delu prvi pomen društva.

Se en kulturni dom v občini Videm-Krško

Zadnja leta so v občini Videm-Krško posvetili precejšnjo skrb urejanju kulturnih domov. Leta 1957 so v mestu VIDEM-KRŠKO razširili bivši prosvetni dom in ga uredili tako, da trenutno zadostuje za kulturnoprosvetno dejavnost v tem kraju. Zal mu manjkajo straniški prostori, ki bi prišli v poštev za klubsko življenje. Lani so dokončno uredili ZADRŽNI DOM V LESKOVCI, letoš pa ZADRŽNI DOM V VELIKEM PODLOGU in GASILSKI DOM V VELIKI VASI. Vsi ti domovi so velika pridobitev za kulturno življenje v teh krajih.

Ze več let razpravljajo tudi o gradnji KULTURNEGA DOMA NA VELIKEM TRNU. Zelja prebivalcev po gradnji doma je povsem upravičena, saj je na ta kraj vezanih okrog 1500 prebivalcev, ki so oddaljeni od drugega kulturnega središča 10 km. Dosej je bila pri njih vsa kulturna dejavnost v šolskih razredih, kar je pa močno oviralo šolo in kul-

turno delo. Za ta dom je lokalna župa odobrila načrti so pripravljene, tako da je treba le še pripraviti gradivo in prijeti z delom. Načrti predvidevajo enonadstropno zgradbo. V spodnjih prostorih bo dvorana za okrog 200 ljudi s straniškim prostorom, v prvem nadstropju pa bodo stanovanja za učiteljsko. To zamisel so prebivalci Velikega Trna in njene okolice tople pozdravili in obljubili, da bodo dali prispevek v delu in materialu. Preko zime bodo pripravili gradbeni les in delno ostalo gradivo, tako da bodo spomadi kar pričeli graditi.

Vsekakor bodo prebivalci Velikega Trna izkoristili izkušnje, ki so si jih pridobili preteklo leto z elektrifikacijo. Nujno je, da pomagajo pri delu tudi tisti, ki so elektrifikacijo delno zavirali. Ko so elektriko dobili, so lahko spoznali, kaj pomeni v življenju tehna in kulturna pridobitev.

10 let fotoamaterstva v Vidmu-Krškem

Predsednik Fotokluba zveze Slovenije dr. Ivo Frelih je v svojem pismu Fotoklubu v Vidmu-Krškem zapisal: Med fotografskim udejstvovanjem slovenskih fotoamaterjev je dalj časa skoraj neopazno potekalo delo fotokluba Videm-Krško, ki v letošnjem letu slavi 10-letnico svojega obstoja. Od desetletnih stopa druživo pred javnost z razstavo, v kateri so člani pokazali, da pravilno razumejo naloge fotoamaterja v novem družbenem redu. Čestitam vsem dosedanjim funkcionarjem kluba, ki se niso ustrašili težav, predvsem pa vsem avtorjem, ki so s svojimi deli omogočili dostojno proslavo jubileja.

To veliko priznanje Fotokluba Videm-Krško in njegovim marljivim članom bo spodbudno delovalo.

Ob tem lepem jubileju sem obiskal predsednika Fotoamaterskega kluba Videm-Krško tov. Milenka Roša in mu zastavil nekaj vprašanj:

— Tovariš Roš, ali bi nam na kratko orisali razvoj Fotokluba Videm-Krško? — Zelo rad. Fotoklub Videm-Krško je bil ustanovljen leta 1949. Ustanovitelji kluba so bili Franc Pilaver, Lojze Gunčar, Zuraž, jaz in moja žena Albina. Vsi smo opravičili prvi amaterski izpit v Hrašniku. Menim, da bi bilo odveč, če bi danes podrobneje naštevati vse probleme, ki so se ob ustanovitvi pojavljali, da ne govorim o materialnih močeh kluba. Pričel sem s svojimi aparati in povečevalniki. Težavno smo svoj čas

imeli pri Vaniču v Krškem, kasneje v bivši Valvasorjevi tiskarni, zatem na sedanjem komiteju ZKS in v tovarni celuloze ter končno v hotelu »Sremlje«. Tulekaj nam je bila domeljena sobica, ki smo jo popolnoma opremili za temnico in kupili kljub finančnim težavam še povečevalnik.

— In kakšno je sedanje stanje glede temnice v občini Videm-Krško? — Zelo ugodno. Imamo temnico v osnovni šoli v Krškem tor v Leskovcu, kjer sta dva foto krožka. Vsega imamo 11 temnic, to pa je kar precej.

— Ste glede članov obravnavali posebno pozornost izobraževanju v fotoamaterstvu? — Da, prav tu smo vložili precej truda. Skoraj vsako leto so bili tečaji. Najuspešnejši je bil

letošnji spomladanski, katerega je obiskovalo 29 članov. Vsi so bili zelo dobri slušatelji. Skupno je torej v desetih letih obiskalo tečaje čez 100 tečajnikov.

— Znano mi je, da imamo reportažno in umetniško fotografijo. Bi nam hoteli zaupati, s katero fotografijo je vaš fotoklub začel? — Razumljivo, da z reportažno fotografijo. V njej smo zajeli delovne akcije, razne športne prireditve in Titove šafete v naši občini in zunaj nje. Slike smo od časa do časa razstavljali v raznih izložbah v Videm-Krškem. Toda to nam ni bilo dovolj. Hoteli smo več. Pričeli smo z umetniško fotografijo. Na lanskem razstavi umetniške fotografije je bilo zastopanih 19 avtorjev s 80 deli, na letošnji pa je 26 avtorjev z 80 deli. To je očiten dokaz velikega napredka na tem polju. Mimogrede naj še omenim, da je naš fotoklub poslal žiriji v Ljubljano 167 del 31 avtorjev.

— Ko smo že pri žiriji, bi vas prosil za imena njenih članov. — Žirija je bila republiškega značaja. Sestavljali so jo predsednik Fotokluba zveze Slovenije in kar nekaj mojster fotogra-

fije dr. Ivo Frelih ter kandidatski mojster fotografije prof. Vinko Bernik, oba iz Ljubljane.

— Kakšno so torej perspektive Fotokluba Videm-Krško? — Za 29. november se pripravljamo na zvezno razstavo, ki bo v Beogradu pod naslovom

»Izgradnja ljudi in kraja«. Nadalje bomo soodelovali na republiški razstavi Bosne in Hercegovine ter Črne gore, prav tako 29. novembra. S svojimi deli poskušamo doseči udeležbo na mednarodni razstavi, ki bo februarja na Portugalskem, letos v jeseni pa v Italiji.

— Bi nam hoteli še povedati probleme, s katerimi se Fotoklub Videm-Krško ukvarja? — Problemov je pravzaprav mnogo. Oseбно čutim, da nam ostaja premalo časa za tehnično izdelavo slik.

— In kako bo v bodoče? — Kot doslej, tako si bomo tudi vnaprej prizadevali za čimširji napredek fotoamaterstva v občini Videm-Krško.

S tovarišem Ivanom Krahulcem sva si ogledala razstavo. Zaprlo sem ga za strokovno mnenje o razstavi, oziroma o razstavljajih slikah. — Zelo sem počaščen, ker ste me vprašali za strokovno mnenje. Hkrati sem prijetno presenečen nad razstavo in predvsem nad tehnično izdelavo slik, ki se je znatno izboljšala od lanskega leta, kaj šele od razstave iz leta 1956. Veseli me, da so amaterji prešli na tehnično plat izdelave slik. Razstava mi je zelo všeč.

— Ali ste na razstavi opazili morda kakšne pomanjklivosti? — Da, tudi pomanjklivosti je dovolj. Čeprav je na primer motiv na nekaterih slikah zelo dobro izbran, so površno in nepravilno pevečane, bodisi da so slike pre svetle ali pretemne. Na precejšnjem številu slik je videti napake kot razglednica ali posnetek iz družinskega albuma. Vsek ustvarjalec ima svoje mnenje in vsako oko svoj okus. Nimam namena dokončno ocenjevati posameznih del, vendar lahko strokovno pa tudi z estetskega stališča menim, da je za nekatere člane Fotokluba bila žirija preveč širokorodna, medtem ko so bili drugi zaradi tega prikrajšani. Pri ogledu razsta-

ve mi je bilo všeč nekaj slik na glede na avtorjevo ime. Lepo kompozicijsko in življenjsko podane slike so:

»V paradi« avtorice Rezi Pirč, »Konkurencija« Milica Medvedča, »Materiška skrb« Olsa Lovrenčiča, »Balončice« Japoniki monarar ter »Piknik« Milenka Roša. S »Pejšajem« je Gustav Rošthar prikazal tehnično dovršeno in neznakljivo razglednico, ki ne bi bila to, so bi izletniki bili v ospredju. Ta slika je ena izmed najbolj dovršenih na razstavi. Slika »Zimsko veselje« Milenka Roša je polna življenja, vendar nekoliko razglednica, če ne bi bilo »kav«, ki je nedvomno več kot navadna razglednica ali spominek z dopusta.

— Je bila po vašem mnenju žirija pri svojih odločitvah objektivna? — Žirija je dodelila prvo nagrado dr. Miroslavu Kristofču za sliko »Prostota«, ki predstavlja smičko. Slika je kompozicijsko slaba, prostota naših prostranstv govori pa na njej ni vidna. Žirija je to sliko ocenjevala po nedostopnosti motiva. Ni se zavedala tega, da živijo v lepo ograjeni kočliki povsod po Sloveniji udomačene sene. Drugo mesto je dobila slika »Intervju« Milenka Roša, ki je pa po mojem razbita. Zanimiv je na njej samo tuj napis. Tretje in četrto mesto stesja avtorja — »Mladi pisar« in »Orška antikva« — tudi nista za služiti tako visokega priznanja, v primerjavu z ntegovim deli, ki sem jih prei navedel.

Kritiko sem podal po svojem mnenju brez oledav. V primeru, da Fotoklub Videm-Krško želi moje pomoč, mu bom z naviesti rad pomagal.

Kot sem že v uvodu omenil, mi je razstava zelo všeč. Tehnično delo in osmerje razstave sta me navdušila zato so jim vsem članom še obilo uspehov. Tako je zavržilo tovariš Krahullec svoje misli o razstavi.

Otvoritev razstave fotoamaterjev videmske-krške občine (Foto: Gustav Rošthar)

SPORT IN TELESNA VZGOJA • SPORT IN TELESNA VZGOJA • SPORT IN TELESNA VZGOJA

BREŽIČANI - REPUBLIŠKI PRVAKI

Na republiškem prvenstvu v orientacijskem teku obveznikov PVV je zmagala ekipa novomeškega okraja

V Novem mestu je bilo v nedeljo, 27. septembra, republiško prvenstvo v orientacijskem teku. Udeležili so se ga najboljši slovenske ekipe predvojaške vzgoje iz vsakega okraja.

Ob pol devetih dopoldne je v iljem Tomšič, inšpektor predvojaške vzgoje okraja Koper, postržil ekipe in raportiral predsedniku okraja Novo mesto Niku Belopavliču, ki je bil pokrovitelj tekmovanja. V kratkem pozdravu je tovariš Belopavlič med ostalimi dejal:

— Zmaga naj tisti, ki se je za tekmovalce najbolj pripravil.

Da devetih ko je startala prva ekipa so imeli tekmovalci prvo mesto. Čas so porabili tako, da so skakali in tekali ali kakor se temu strokovno pravi; ogrevali so se. Izkoristili sem prostost tekmovalcev in se pomelal med nje.

— Kateri boste? sem pobral Celjane.

— Prvi, — na startu, v skupnem plasmanu pa računamo, da bomo med prvo osmorico.

Povedati moram, da je tekmovalci iz osem ekip.

Tisti pa, ki so ga ogovorili s tehničnimi, je svojim zagorili s — Če ne boste prvi, vam bomo pobrali denarce.

Tehnični vodja ljubljanske ekipe — Rik Celuloza Krško.

— Vidite, mine so lahko postavljene tako ali pa tako. Pri tem je risal nekakšne črte s palico po zemlji.

Ura se je bližala deveti. Na start je prišla prva ekipa — Celjani.

— 58, 59, starti je štel strter in

prva ekipa se je spustila v tek. Četrte ure za njo so startali Novomeščani, pravzaprav Brežičani, ker je zasedla brežička ekipa na okrajnem tekmovalstvu prvo mesto.

Med tekom so morali reševati razne naloge kot odbiti napad, polskati mine, izračunati azimut, oceniti daljavo, streljati v balončke, premagati več ovir in se drugo.

Nekatere ekipe so med tekom tudi zašle. Neki Novogoričan je izgubil pri ovirah limone, nakar je član komisije, ki je to videl, pripomnil:

— Vidi se, da so Primorci.

Popoldne so bili objavljeni rezultati in razdeljene nagrade. Prvo mesto je zasedla ekipa okraja Novo mesto, ki je dosegla 53,69 točk od 100 možnih. Sledile Ljubljana 51,5 točk, 3. Murska Sobota 49,11 točk, 4. Nova Gorica 41,25 točk, 5. Maribor 31,25 točk, 6. Kranj 29,90 točk, nato še Celje in

Koper. Prve tri ekipe so dobile praktična darila. Prvih pet ekip diplome, zmagovajna ekipa pa še prehodni pokal.

Tekmovalcu so prisostvovali tudi zastopnik Državnega sekretariata za narodno obrambo podpolkovnik Pavle Račevič, sekretar Republiškega sveta za šolstvo Ludvik Golob sekretar Republiškega sveta za narodno obrambo Ferdo Satrčič, predsednik OLO Novo mesto Niko Belopavlič, sekretar Okrajnega komiteja ZK Novo mesto Franc Pirkovič, zastopniki nekaterih okrajev, načelniki tajništva za narodno obrambo in prosveto, zastopniki raznih organizacij in drugi.

Tekmovalje je bilo tudi v šest 40-letnice KPJ in SKOJ. Govorniki so poudarjali, da je predvojaška vzgoja in z njo zvezana taka tekmovalja pri nas potrebna (ter da je ne bo več, ko bo prišlo do razorožitve, o kateri je zadnje čase še silisti).

Izkušnje s tekmovalju slovenskih ekip predvojaške vzgoje v orientacijskem teku bodo prenesli tudi v druge naše republike. Ki takih tekmovaljev še nimajo.

J.P.

Velika borbenost v okrajni rokometni ligi

V tretjem kolu okrajne rokometne lige so napadali dosežili 12 golov. Stevo gledalcev se je povečalo za 30%. Sodniki so sodili odlično. Disciplinira igralcev vzorna. Slabo vreme je vplivalo na igro. Izbrani so kandidati za okrajno reprezentanco.

TVD PARTIZAN RADEČE : BELT CRNOMELJ 12:15 (4:7)

Ves čas tekme je močno deževalo, kljub slabemu vremenu pa so igralci pokazali mnogo znanja in borbenosti. Na tekmi se je najbolj izkazal vratar Belta Gorše in požel največ splovza števinskega občinstva v Radečah. V prvem polčasu je ekipa Belta prešla v vodstvo in ga do konca tekme obdržala. V drugem delu sta bili ekipi izenačeni in sta dosežili vsaka po 3 golov. Sodil je Franc Molik.

TVD PARTIZAN MIRNA : TVD PARTIZAN BREŽICE 21:22

Tekma se je končala z zmago gostov iz Brežic. V peti minuti je ekipa iz Mirne popustila in preje-

la zaradi zmede precej golov. Tako so Brežičani povedli prvi polčas 12:12. To je že tretja tekma TVD Partizan in lahko povemo, da imajo najmanj sreče. Sodil je Vinko Smrekar.

URADNA LESTVICA

Brežice	3	3	0	82:47	6
Belt	2	2	0	35:25	4
Krško	2	1	0	45:26	2
Radeče	2	1	0	37:26	2
Sevnica	2	1	0	38:47	2
Mirna	2	0	3	56:69	0
Krmelj	2	0	2	27:60	0

Tekma Belt : Krško ni registrirana.

SESTAVLJENA JE OKRAJNA REPRZENTANCA

Okrajni kapetan Molik in trener Kmetič sta izbirala kandidate za okrajno reprezentanco, ki bo nastopila nedeljo, 28. oktobra v Ptuju na velikem tradicionalnem turnirju. Reprezentanco bodo sestavljali slednji igralci: Poničvar, Zakrajšek, Molan, Tintar, Vidmar, Koren, Pergar, Gorše, Kramar, Vračar, Sinsider, Narajst, Markova, Zibert, Iskra, Vardijan in Cimperišek, M-K

V zadnjem tednu brežički mladinci-obvezniki predvojaške vzgoje niso spali; uspeh predzadnje nedelje, ko so postali okrajni prvaki, so tokrat še povečali: priborili so si republiško prvenstvo! Fantje: naše čestitke!

TUDI VI ZAHTEVAJTE V VAŠI TRGOVINI

DIK

CISTILNI PRASBH

Slovo od zvezne odbojcarske lige

JUGOSLAVIJA (Beograd) : PARTIZAN (N. m.) 3:0 (15:11, 15:13, 15:7)

ZELEZNIČAR (Beograd) : PARTIZAN (N. m.) 3:1 (15:11, 15:8, 13:15, 15:9)

PARTIZAN (Beograd) : PARTIZAN (N. m.) 3:1 (13:11, 15:8, 15:5)

Končna bilanca gostovanja novomeških odbojkarjev v Beogradu kjer so se pretekli petek, sobota in nedeljo v okviru zvezne odbojcarske lige pomerili z beograjskimi ekipami — Jugoslavijo, Zelezničarjem in Partizanom. Igralci so bili zelo prijetni. Novomeški odbojkarji so trikrat poraženi zapustili igranje. V svojo korist so zabeležili samo dva niza — enega v tekmi z Zelezničarjem in

drugega v tekmi s svojim so-menjakom — Partizanom. Izkupiček je več kot reven, posebno če upoštevamo, da so bile novomeški ekipi te tekme zadnja priložnost, da se izogne izpadu iz lige. Točke so ostale v Beogradu in s tem se je novomeška vrsta dokončno poslovila od zvezne lige. Tudi v primeru, če bi naši odbojkarji vse tri preostale tekme, ki jih še igrajo na domačem igrišču (z zagrebško Mladostjo s Sindjelcem in Crveno Zvezdo iz Beograda) odločili v svojo korist, se ne morejo rešiti izpada iz družbe najboljših odbojcarskih kolektivov Jugoslavije.

Po poročilih iz Beograda so bile vse tri tekme na nizki kvalitetni ravni.

ZENA IN DOM * SODOBNO GOSPODINJSTVO * ZENA IN DOM * SODOBNO GOSPODINJSTVO

Otroci v stanovanjski skupnosti

Pokazalo se je, da je postala stanovanjska skupnost tista enota samoupravljanja, ki je najsplošnejša pomagatelj družin pri vsakdanjem delu. Varstvo otrok je ena važnih njenih nalog. V zadnjem času so se razvile razne ustanove za vzgojo in varstvo otrok, ki postajajo kolektivne ustanove družin v stanovanjski skupnosti.

Mnoge pomanjkljivosti v dosedanjem delu z otroki in mladino so nastale zaradi tega, ker nam ni bilo jasno, kakšne ustanove najbolj ustrezajo današnjim potrebam družin in mladine.

Na posvetovanju, ki ga je v juniju organizirala Zveza prijateljev mladine Slovenije, so na široko obravnavali zaključke, o katerih so na tem področju prišli družbeni, socialni, prosvetni in zdravstveni delavci ter urbanisti in gradbeniki.

V sklepih posvetovanja je rečeno, da so osnovne značilnosti družinske ustanove za otroško varstvo te, da je socialna in vzgojna, da je vodijo starši pa tudi otroci in mladina v okviru stanovanjske skupnosti. Ustanova mora nuditi varstvo otrokom zaposlenih staršev v času, ko so oni na delu, posvečati mora posebno skrb otrokom iz tistih družin, ki imajo iz kakršnih koli vzrokov neurejene razmere, in svoji delovni čas morajo prilagoditi delovnemu času zaposlenih staršev pa tudi izrednim potrebam posameznih družin. Ustanova mora nuditi vsem otrokom, ki nimajo možnosti, da bi se prehranjevali doma, vsaj dopoldanske malice. Skrbeti pa mora, da bo uvedeno za otroke iz lastne kuhinje, iz šolske mlečne kuhinje ali pa iz obrata družbene prehrane za odrasle.

Take ustanove združujejo med seboj otroke različnih starosti — od najhujših in predšolskega otroka do šolskega otroka in mladine.

Pri vzgojnem delu v ustanovah bodo lahko pomagali starši in mladina, ki imajo praktične življenjske izkušnje ali strokovno znanje. Tesna povezava otroške ustanove s šolo bo omogočila, da se bodo otroci v ustanovi lahko tudi učili in pripravljali za šolo in da se bodo ob svojem prostem času lahko tudi koristno zabavali v različnih goristnih krožkih. Višina oskrbine v takih ustanovah bo v mnogočem odvisna od prizadevnosti staršev. S svojo pomočjo v materialu ali s svojim delom v ustanovi jo bodo lahko znatno znižali.

Za tiste, ki bi radi pomagali s svojim delom otroški ustanovi, pa nimajo za to potrebne izo-

brabe, bo treba pripraviti tečaj in seminarje, na katerih se bodo seznanili z načeli vzgoje otrok.

Vse take družinske otroške ustanove bodo morale imeti osnovne higienske — tehnične pogoje. Najprimernejše so take ustanove, ki lahko sprejmejo 50 do 120 otrok in lahko vključijo vse otroke iz bližnjega okolja. Imeti morajo večjo igralnico, prostor za mirnejšo zapolnitve in za šolsko pripravo otrok, predsobo in osnovne sanitarije. Vsaka ustanova mora imeti tudi igrišče. Najceneje seveda, če v ta namen preuredimo stanovanje, najboljša rešitev pa je posebna priložna hiša — paviljon.

Hude težave nastanejo pri notranjem opremljanju prostorov. Industrija take opreme skoraj ne izdeluje, čeprav bi edino ona lahko zadovoljivo rešila to vprašanje.

Občinski svetli za varstvo družin, šolstvo, zdravstvo, fizikuro in komunalno vse bolj pomagajo stanovanjskim skupnostim pri reševanju njihovih problemov. Ta pomoč pa bo morala postati še večja. Le ob tesnem sodelovanju vseh druž.

benih organizacij in občinskih svetov bomo lahko nudili otrokom prostor, kjer se bodo naučili tovarštva, sprejemali prve družbene naloge, primerne svoji starosti in sposobnosti, kjer se bodo počutili srečne in zadovoljne. To pa je želja vseh staršev in naše socialistične družbe v celoti.

(Sodobno gospodinjstvo)

Prvenstvo Dolenjske v atletiki

Kot vsa zadnja leta, tako bo letos prvenstvo Dolenjske v atletiki. Predsedil letošnjega prvenstva bo novomeški "Partizan", ki je uspešno izvedel tudi atletsko prvenstvo Slovenije za mladinke in uslužbence TNZ. Letošnja prvenstva bo v nedeljo dopoldne, 18. oktobra, na

atletskem stadionu na Lokih. Prvenstvo se bo nekoliko razlikovalo od vseh dosedanjih. Ker ni možnosti, da bi se tekmovalci udeležili več ekip, bo letos izvedeno je posamično prvenstvo. Da bodo stroški manjši in da se bo lahko tekmovalci udeležili čimveč atletov in atletinj, bo celotno tekmovalje potekalo v nedeljo dopoldne s pričetkom ob 9. uri. Spored tekmovalja moških bo obsegal 12 disciplin, spored tekmovalja žensk pa 9 disciplin.

Atleti se bodo potegovali za naslednje prvake Dolenjske v tekmi na 100 m, 200 m, 400 m, 1500 m, 3000 m, v štafeti 4 x 100 m, v skoku v daljino, višino in v troskoku ter v metih krogla, kopja in diska. Atletinje bodo tekmoval v tekli na 100 m, 200 m, 300 m, v štafeti 4 x 100 m, v skoku v višino in daljino ter v metih krogla, diska in kopja.

Na tekmovalje so povabljeni atleti in atletinje iz vseh krajev Dolenjske in Zasavja, tako da pričakujemo udeležbo tekmovalcev iz Kočevja, Crnomelja, Brežic, Krškega, Trebnja in Novega mesta ter iz nekaterih manjših društev "Partizan". Izven konkurence bodo v nekaterih disciplinah nastopili tudi najboljši atleti in atletinje ljubljanske "Olympie", kar bo napravilo tekmovalje še bolj kvalitetno in privlačno. Najboljši atleti in atletinje bodo prejeli diplome in nagrade, na pod-

NOGOMET

BELA KRAJINA ; SENOVO 5:0

V tretjem kolu dolenjske nogometne lige se je Bela krajina srečala na domačem igrišču s Partizanom iz Senovega. Ves čas tekme je rahlo deževalo. Igralci se niso odločili za večkratne obstaja na tleh. Sodnik Kranjc ni imel težavne naloge, ker je igra potekala v dokaj prijateljskem vzdušju in brez incidentov. Ste-Filo Golob, v prvem delu igre je odprl Vignjevič. Gostje, ki so se predstavili kot simpatična in disciplinirana enajsterica, so se v glavnem branili pred svojim golom in le razmeheno igrišče jih je rešilo še hujšega poraza.

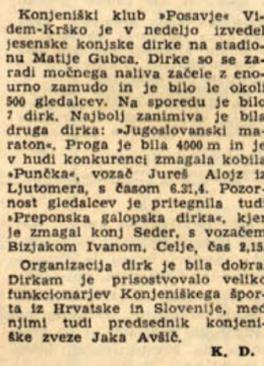
Na lestvici vodi Bela krajina s 6 točkami. Brežice 4 (in eno odbojcarsko tekmo manj). Sledita Krško in Senovo z dvema točkama. V nedeljo, 4. oktobra, igrajo slednji pari: Senovo : Krško, Partizan Novo mesto : Brežice, Elan : Sevnica, BK je prosta.

Konjske dirke v Krškem

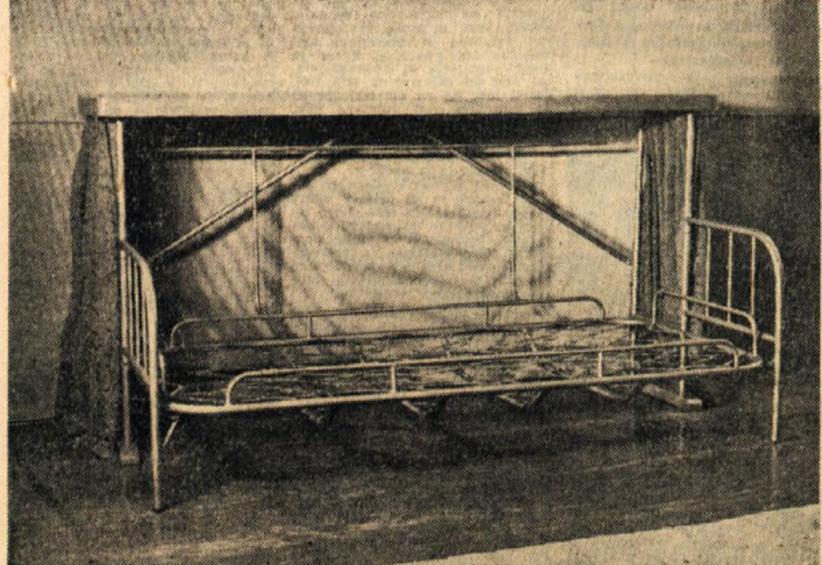
Konjeniški klub "Posavje" Videm-Krško je v nedeljo izvedel jesenske konjske dirke na stadionu Matije Gubca. Dirke so se začele v daljnem, višino in v troskoku ter v metih krogla, kopja in diska. Atletinje bodo tekmoval v tekli na 100 m, 200 m, 300 m, v štafeti 4 x 100 m, v skoku v višino in daljino ter v metih krogla, diska in kopja.

Na tekmovalje so povabljeni atleti in atletinje iz vseh krajev Dolenjske in Zasavja, tako da pričakujemo udeležbo tekmovalcev iz Kočevja, Crnomelja, Brežic, Krškega, Trebnja in Novega mesta ter iz nekaterih manjših društev "Partizan". Izven konkurence bodo v nekaterih disciplinah nastopili tudi najboljši atleti in atletinje ljubljanske "Olympie", kar bo napravilo tekmovalje še bolj kvalitetno in privlačno. Najboljši atleti in atletinje bodo prejeli diplome in nagrade, na pod-

Stara rokavica — etui za orodje

Eni ali dvema starima usnje-nima rokavicama odrežemo spodnji prednji del in palec, ostanek hrbtne strani pa upognemo za širok rob, v katerega napeljemo pas. Tako priročno za pasom ima mož ali sin pravo, kamor shraniti razno drobno orodje, ki ga potrebuje pri popravilih v hiši ali pri ročnem delu.

Na Gorenjskem se jmu v Kranju in na III. sejmu tehnične v Beogradu je vzbujala veliko pozornost patentirana zložitva samska postelja "Močas", izdelek Tovarne šivalnih strojev Mirna. Izdelana je po izvirni zamisli člana kolektiva. Postelja stane 25.000 dinarjev

DROBNI NASVETI

Vijake z lahkoto privijemo, če jih prej namažemo z maščobo.

Sivanko za stroj priostriamo, če z njo prešijemo nekaj centimetrov smirkovega platna.

Ce je zamašek prevlekl ga ne obrežemo, temveč ga izdobljemo v obliki klina. Zamašek se stisne in ga lahko uporabljamo.

V kopalni kadi nam ne bo drčalo, če položimo na dno staro frotirko. To je priporočljivo zlasti za stare in bolne ljudi ali otroke.

Rumenjaki ostanejo sveži če jih denemo v skodelico in nalijemo nanje mrzle vode. Posodo postavimo v hladno šrambo. Pred uporabo vodo odlijemo.

KAJ NAJ SKUHAM?

1. Kosilo: kostna juha z jetrnim grahkom, jabolčni zavitek.
2. Večerja: mesna solata s papriko in paradiznikom.
3. Kosilo: sirova juha, sarma iz sladkega zelja, krompir v kosih s peteršiljem.
4. Večerja: testenine s paradiznikom, solata.
5. Kosilo: fižolova juha z zelenjavo, prleška gibanica, sadje.
6. Večerja: krompir s sirom, srbska solata.
7. Kosilo: ohrovtova klobasica v omaki, krompirjeva solata, sadni sok.
8. Večerja: skutin narastek s kruhom, čaj.

Zdaj že 20.000 izvodov!

Zadnja, dvojna številka "Sodobnega gospodinjstva" je izšla že v nakladi 20.000 izvodov kar nedvomno pomeni, da si je v svojo vsebino upravičila svoj obstoj in se izredno uveljavila v gospodinjstvih. Tako je postalo "Sodobno gospodinjstvo" ena najbolj razširjenih slovenskih revij, saj je na tudi posega v področje, ki je zelo sodobno in važno. Razvoj gospodinjstva danes ni več samo stvar posameznih družin temveč vse družbe.

Zadnja številka prinaša uvodnik o skrbi za otroke v stanovanjskih skupnostih. S področja gospodinjstva prinaša članek o hladilnikih, ki so predletni v mnogih gospodinjstvih. V članku o umetnih snoveh bo našel bralec zanimive podatke o lastnostih umetnih snovi, iz katerih izdelujejo predmete za gospodinjstva. Revija obvešča tudi o novostih v trgovinah s kemičnimi izdelki za upo-

Na sliki vidimo originalen model Jopice, ki ga letošnja moda zelo priporoča

ZNATI JE TREBA...

rabo v gospodinjstvih v času, ko tudi k nam prodajajo tkanine iz umetnih vlaken, je zelo aktualen članek o pranju takih tkanin. Marskoga bo navdušil članek o skvarjenju v stanovanju in o njegovem mestu med ostalimi pobliževam.

S področja prehrane prinaša revija članke o delu s sokovnikom, o zajtrku, o vrednosti globoko hlajenih živil, o problemu preskrbe z beljakovinami o vegetarijanskem prehrani o papriki in paradizniku o zelenjavi v gospodinjstvu različnih vrstah sira, štiri poletne ledilnicke recepte za konzerviranje sadja in zelenjave, recepte za uporabo divjicne in recepte za pripravo ledu, s katerimi potrebujemo gostom.

Razen tega prinaša revija še navodila za praktično oblačenje, pletenje in negovanje cvetlice kostanje.

Nekaj črnomaljskih novic

REORGANIZACIJA TRGOVINE

Svet za blagovni promet občine Črnomelj je 25. septembra razpravljalo o sklepu za reorganizacijo trgovine, ki ga je sprejel ljudski odbor na zadnji seji. V Črnomlju je bila specializacija prodajalnih židov do sedaj dokaj dobra, kljub temu jo bodo še izboljšali. Do julija 1960 bodo v Črnomlju v prostorih dosedanjega poslovalnice z železnico uredili sodobno trgovino s steklenino in porcelanom. Kmetijska zadruga bo do takrat izpraznila svojo prodajalno, železnina pa se bo preselila tja. Kmetijska zadruga bo takrat svojo trgovino z reprodukcijskim materialom preselila v novo upravno poslopje, ki ga gradi nasproti prosvetnega doma. Ker imajo prodajalnice na podeželju zdaj le Splošno trgovsko podjetje Črnomelj, bo nekaj njegovih prodajalnic, med njimi tudi pasivne, prevzelo trgovsko podjetje Potrtnik. Tako bodo tudi na podeželju ustvarili konkurenco.

nu ureditve načrtov za sodobno opremo in ureditev prodajalnic na podeželju. Dvigali jo bodo za eno nadstropje ter uredili lep vrt in restavracijske prostore. V hotelu bo 17 sob s 34 ležišči. Prostore bo ogrevala centralna kurjava. Pri hotelu bodo uredili tudi pokrito dvostezno asfaltno kegljišče. Potrebna sredstva so že zagotovljena.

STANOVANJA IN PRODAJALNE

V novi 19-stanovnijski stavbi pri črnomaljskem novem naselju, ki jo bodo zot upajo, pričeli graditi še letos, bodo tudi prostori za preprosto prodajalno. V stavbi bodo kar tri prodajalnice: ena za specializirano blago, mleko in mlečne izdelke ter kruh, druga za sadje in zelenjavo, v tretji pa bodo prodajali meso in mesne izdelke.

SAMO SE...

Gostinsko podjetje Črnomelj se z vno pripravila na gradnjo, pravzaprav preureditev nekdanjega doma JLA v hotel, ki ga Črnomelj močno potrebuje. Ves grad-

beni material kot opeka, les, železo in podobno, vse je že pripravljeno pri stavbi. Dvigali jo bodo za eno nadstropje ter uredili lep vrt in restavracijske prostore. V hotelu bo 17 sob s 34 ležišči. Prostore bo ogrevala centralna kurjava. Pri hotelu bodo uredili tudi pokrito dvostezno asfaltno kegljišče. Potrebna sredstva so že zagotovljena.

ELEKTROSERVIS IN PRODAJALNA

Splošno trgovsko podjetje Črnomelj se pogaja z obratno Elektro o servisu in prodajalni iz stroke. Na trgu je vedno več izdelkov elektroindustrije, ki jih je mogoče s pridom uporabiti v gospodinjstvu. Pogajajo se o zamislili, po kateri bi Splošno trgovsko podjetje prevzelo prodajalno izdelkov, Elektro, obrat Črnomelj, pa bi vodil servisno službo za popravilo izdelkov.

Pravna posvečevalnica za člane sindikatov

Da zagotovi pravno pomoč delavcem in uslužbenecem članom si dikata zaradi uveljavitve varstva njihovih pravic in koristi, je okrajni Sindikalni svet Novo mesto ustanovil pravno posvečevalnico, ki bo dajala ustne nasvete in pojasnila, po potrebi in želji pa tudi pisnena. Poslovala bo vsako sredo od 16. do 17. ure v prostorih okrajnega Sindikalnega sveta v Novem mestu. Društveni trg 2. S tem bo omogočeno vsem, ki so v dopoldanskem času na delovnem mestu, da najdejo pravno pomoč po opravljenem delu in jim zato ne bo potrebno izostajati iz dela. Sindikalne podružnice naj obveste svoje člane, da se lahko obračajo na posvečevalnico tudi s pisnimi vprašanji.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Tedenski koledar

Cetrtek, 1. oktobra - Julija Petek, 2. oktobra - Miran Sobota, 3. oktobra - Vilimur Nedelja, 4. oktobra - Francišek Ponedeljek, 5. oktobra - Marcel Torek, 6. oktobra - Vera Sreda, 7. oktobra - Marija

OBVESTILA

BREŽICE: 2 in 3 okt. Francijski film »Zakon je zakon« 4 in 5 okt. italijanski barvni film »Pustolodni raj«. Od 6. do 7. okt. italijanski barvni film »Kraljestvo sonca«.

KOSTANJEVICA: 4. X. ameriški barvni film »Napadalo«.

METLIKA: 3 in 4. X. »Helena in mojca«.

MOKRONOG: 3. in 4. X. Italijanski barvni film »Očetje in otroci«.

»KRKA« NOVO MESTO: Od 2. do 8. X. egiptovski barvni film »Dezila sanj«.

DOM JLA, NOVO MESTO: Od 1. do 4. X. ameriški barvni film »Rudolf Valentino«. 3. in 4. X. kitajski barvni film »Novoletna žrtve«.

SEVNICA: 4 in 5. X. ameriški film »Belj žolovanje«.

SEMIC: 4. oktobra madžarski film »Dve priznanji«.

ZUZEMBERK: 4. oktobra češki film »Jan Hus«.

ZAHVADE

Ob smrti našega dragega sina in brata ANTONA MIKCA iz Črnomlja, se najlepše zahvaljujemo vsem, ki so ga spremlili na njegovi zadnji poti in mu darovali vence in cvetje.

Zalučica mati, sestra in sorodniki

OBVESTILA

RAZPIS
Združene soferje in avtomobilov LRS, podružnica Novo mesto, razpisuje enosmerni tečaj za voznike motornih vozil, ki so v 1960 opravili izpit za kategorijo ABC ter za ostale ki imajo za to predpisane pogoje in ki so pri Tajništvo za notranje zadeve OLO Novo mesto opravili praktični izpit brez predhodne dokumentacije o delni delavci in Zalučici, in Alojzija Golob, delavka iz Pogance.

Interesenti za tečaj morajo imeti predpisane pogoje v zvezi s Pravilnikom o motornih vozilih.

GIBANJE PREBIVALSTVA

NOVO MESTO
V času od 21. do 23. septembra je bilo rojenih 7 dečkov in 12 deklic.

Poročili so se: Milan Reba, zobotehnik iz Regerje vasi, in Dragica Reba ekonom. tehničarka iz Drage Stanislav Zagore, delavec iz Dol Maharovec, in Alojzija Kriha, delavka iz Smalčice vasi, in Alojzija Kriha, delavka iz Smalčice vasi, in Alojzija Kriha, delavka iz Smalčice vasi, in Alojzija Kriha, delavka iz Smalčice vasi.

Umrli so: Jože Macelj kmetovalec iz Rožnega dola, star 63 let, Jože Peškar, upokojenec iz Rašice, star 59 let, Martin Jakše, upokojenec iz Malega Podlujbna star 73 let, Neža Nečimer, gospodinja iz Zabe vasi, stara 90 let, Stanislav Avguštin, delavec iz Gor Straže, star 29 let.

Krškega - deklica Ana Derenda iz Sentičarjevega Deklica, Marija Buišič iz Pišec - deklica.

KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: Jože Lesjak, kolar iz Smarja, si je pri padcu s kolesa zlomil levo nogo. Jožeta Mak, delavca iz Senovega je zasula pri delu zemlja, pri čemer je dobila hujše poškodbe. Jože Uršič, kmetičarški vajenec iz Dobove, si je pri delu poškodoval desno nogo.

BREŽIŠKA KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoč v brežiški bolnišnici: Jože Lesjak, kolar iz Smarja, si je pri padcu s kolesa zlomil levo nogo. Jožeta Mak, delavca iz Senovega je zasula pri delu zemlja, pri čemer je dobila hujše poškodbe. Jože Uršič, kmetičarški vajenec iz Dobove, si je pri delu poškodoval desno nogo.

cenik oglasov v Dolenjski listu

Okvirjeni oglas:	
Cela stran	200,000 din
pol stran	120,000 din
Cetr strani	70,000 din
četrtinastinast strani	30,000 din
Vilina 1 mm v enem stolpcu	60 din
Mali oglas:	
do 10 besed	300 din
vsaka nadaljnja beseda	30 din
Zemljepisni oglas: beseda	50 din
za oglasje pod šifro ali za naslov v oglašnem oddelku lista:	50 din
Oglašni: vsaka beseda	15 din
Zahvale: vsaka beseda	20 din
Oglas do vrednosti 3.000 dn mora biti poravnat takoj pri naročilu v upravi Dolenjskega lista. - Pri ponovni in večkratnih objavah dajejo posebne popuste do dogovora.	
Redni naročniki Dolenjskega lista imajo pri vseh malih oglaših in okvirjenih oglaših 50 odstotkov popusta.	

Brežiški zapiski

V soboto 26. septembra je bil v Brežicah plenum občinskega komiteja ZK, ko so reševali organizacijsko-kadrovska vprašanja, so izvolili za novega sekretarja obč. komiteja ZKS Silva Gorenc. Dosedanji sekretar Martin Bajc-Grega je že dalj časa zaposlen na ObLO kot podpredsednik odbora, tovariši pa so upoštevali tudi njegovo zrahljanje zdravje in prehudo dosedanji obremenitev s funkcijami.

Na plenumu so razpravljali tudi o mladini, kateri bo treba dati za njeno delo več materialne osnove. Vse organizacije in društva, ki delajo z mladino, bodo združeno pomagale ustvariti pogoje za nadaljnje delo mladine. V kratkem bo občinski komitej ZK sklical sestanek predsednikov mladinskih organizacij, na katerem bodo skušali najti nove oblike dela organizacije LMS. Minili so namreč časi, ko je delala mladina brez vsake pomoči na njihovih volilnih področjih. Osnovno misel - da naj bi se v enem kraju prav vsi odgovorni ljudje združili pri reševanju vseh problemov, so odborniki toplo sprejeli. Na ta način bodo odborniki veliko več vedeli tudi o drugih platih in množnih zadevah. Nekaj nazornih primerov, ki so jih povedali odborniki sami, je le še podkreplilo idejo občinskega komiteja ZK, da je taka oblika sodelovanja vseh čimteljev na terenu več kot potrebna. Žal se je tega seminarja od skupnega števila 53 odbornikov udeležilo le 17, ti pa so objavili, da bodo sklepe prenesli na vse odbornike.

SEVNISKI GASILCI V TEDNU GASILSTVA

V počitni teden gasilcev so v nedeljo izvedli kmetijski gasilski uspeh nastop. V tem tednu pripravljajo še predvajanje gasilskega filma, za zaključek tedna pa objublajo veliko gasilsko manifestacijo v Sevnici. V izlozbi trgovine Slova v Sevnici je urejena lepa razstava, ki prikazuje preteklo kmetijsko dejavnost.

SEMINAR ZA ODBORNIKE OBLO

Člani obeh zborov ObLO Sevnica so imeli v ponedeljek koristen seminar. Razpravljali so o politični vlogi in vsebini dela odbornika ter o njegovih pravicah in dolžnostih. Največ so razpravljali o povečevanju odbornikov s terenskimi organizacijami SZDL in ZKS. Podrobno so

OTROK SPET ZAZGALI

23. septembra ob 12.10 je zgodil kozolet Jožeta Jereba iz Bodal pri Krmelju. Požar je zanetil oškodovančev sin, star 3 in pol leta. Kozolet je zgorel do tal z vseno, kar je bilo na njem. Škoda je za 400.000 dinarjev.

V našem listu je skoro vsak teden opisan kak požar, ki ga zaneti otroci. Starši pa se kar naprej puščajo v dosegu otroških rok vžigalnic in vžigalnice. Ne vemo, kdaj vas bodo ti primeri spametovali. Morda takrat, ko bo prepoznalo, ko bo tudi pri vas zagorelo?

Nova pekarna v Vidmu-Krškem

Prebivalci mesta Vidmu-Krško upravičeno kritizirajo kakovost kruha, ki je večkrat zelo slaba. Peke so na to pomankljivost že opozorili organi občine, nekateri so bili tudi kaznovani, ali pa so bili predlagani v kaznovanje. Vse to pa ne pomaga dovolj. Zato na občini že resno razpravljajo, da bi bilo treba organizirati družbeni obrat pekarnice, tako da ne bi bili potrošniki več odvisni od samovolje pekarskih mojstrov.

Večerna politična šola v Črnomlju

V občinskem komiteju ZKS Črnomelj že dlje časa razmišljajo o večerni politični šoli. Nagli razvoj nas v marsičem prehitva in zahteva politično in gospodarsko razgledanih ljudi. Po prvotni zamisli bi šola morala priti s poukom že prvega oktobra. Zaradi raznih tehničnih ovir to žal ni uspelo. Šola ne bo namenjena le komunistom, ampak mlademu rodu delavcev iz tovarn in gospodarskih organizacij. Pomagal bo okrepiti organe delavskega upravljanja ter bo hkrati poživljal delo v družbenih organizacijah.

»Za vsakega nekaj...«

Pod tem vabilnim naslovom je v začetku septembra nekaj, doslej v naših krajih povsem neznan skupina vabila na prireditev v kostanjevskem Domu kulture. To se je lepo blišalo, prav tako se je lepo slišalo, da so ti »umetniki« iz Maribora in ljudje, ki so bili že željni prireditev, so napolnili dvorano. (Balkon je bil k sreči še vedno poln hmelja).

Prireditev se je začela. (Gostov, moramo povedati, ni nihče vabil in so le nekaj dni pred predstavo kar nanagovoma vsokih!) O sporedu ne bi govoril posebej, povsem naj samo to, da je šlo za popolno podcenjevanje kostanjevskega (in vsakega!) občinstva. Neslane šale so kar deževale in sredi teh neslanosti - pomislite - je nekdo zapel Travlato! In kako zapel! Ljudje so se sprva muzali, potem bezali drug drugega, potem so začeli tresti v dve gube, od sramu, kajpak! Organizacija celotnega večera je bila torej daleč od lepo tiskanih in vabilnih plakatov, še bolj daleč pa od tistega, kar si naš človek predstavlja pod pojmom Maribor. In razen tega še največja nesreča: prireditev ni imela nihče enega odnosa, da bi jo človek lahko popihal domov in tako je občinstvo moralo prizanesljivo prenašati ta čustvilni semenj primitivizma!

Upamo, da bo kostanjevska milica le ugotovila, od kod ta prireditev, ki je pod bleščevim naslovom »Za vsakega nekaj« tako čudovito prikazala »Za nobenega nič«!

LADO SMREKAR

ke materialne osnove in imela v glavnem le puste sestanke.

Razpravljali so še o kooperaciji in ugotovili, da ne gre povsod tako kot so predvidevali. Vzrok je v tem, ker ni vsklajena politika prodaje umetnih gnojil s sosedno republiko Hrvaško in pa, ker nekatere kmetijske zadruge

niso vložile v to delo dovolj truda.

Se o razvoju lesne industrije so se pomešali. Tovarno pohištva nameravajo razširiti, s čimer bo povečana proizvodnja od sedanjih 1800 spalnic na leto na 5000. V načrtu je tudi gradnja nove tovarne, ki bi izdelala 20.000 spalnic na leto.

Tri sevniške

se pogovorili tudi o medsebojni pomoči na njihovih volilnih področjih. Osnovno misel - da naj bi se v enem kraju prav vsi odgovorni ljudje združili pri reševanju vseh problemov, so odborniki toplo sprejeli. Na ta način bodo odborniki veliko več vedeli tudi o drugih platih in množnih zadevah. Nekaj nazornih primerov, ki so jih povedali odborniki sami, je le še podkreplilo idejo občinskega komiteja ZK, da je taka oblika sodelovanja vseh čimteljev na terenu več kot potrebna. Žal se je tega seminarja od skupnega števila 53 odbornikov udeležilo le 17, ti pa so objavili, da bodo sklepe prenesli na vse odbornike.

STANOVANJSKA SKUPNOST

Ta teden bodo člani odbora za ustanovitev stanovanjske skupnosti v Sevnici ponovno zasedali. Poleti zastavljeno delo na tem področju je zaradi odsotnosti in dopustov posameznih članov zamrlo. Sedaj lahko v najkrajšem času pričakujemo živahnejši razpravo okoli ustanovitve stanovanjskih skupnosti na zborih volivcev in krajevnih organizacijah Socialistične zveze. - Vse misli v razpravo bo prinesel tudi zadnji plenum SZDL okraja Novo mesto.

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Marija Strahar iz Gaberja - deklica, Jožeta Zupančič iz Zdinje vasi - deklica, Jožeta Zupančič iz Senovega - deklica, Angela Crnić iz Pribincev - deklica, Dergana Ana s Kravčevega vrha - deklica, Ana Zlobko iz Gaberja - deklica, Marija Kastavec iz Ratače - deklica, Alojzija Bljak iz Praprce - deklica, Jožeta Florjančič iz Dol. Korteljevega - deklica, Ana Kauh iz Bojanje vasi - deklica, Amalija Gregorič iz Vrha pri Ljubnem - deklica, Nežka Stepan iz Grabrova - deklica, Ana Jakovič iz Grbelj - deklica, Marija Trščinar iz Jurne vasi - deklica, Marija Petan iz Artič - deklica, Jožeta Dežman iz Vinjega vrha - deklica, Marija Zakažnik iz Golnika - deklica, Četa Strniša iz Dol. Toplice - deklica, Milka Flajs iz Bržane - deklica.

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden so v brežiški porodnišnici rodile: Milena Kračar iz Dobove - deklica, Marija Matič iz Sutilje - deklica, Olga Pavlovič iz Zubeče vasi - deklica, Režica Sabljak iz Ladač - deklica, Viktorija Petek iz Letovčana - deklica, Marica Vebič iz Gaberja - deklica, Marija Simonič iz Pohance - deklica, Tončka Tomazin iz Velike Malence - deklica, Marija Križaj iz Čateža - deklica, Anica Kastner iz Orešja - deklica, Mira Mikel iz

PREKETA

Podpisani Florjančič Leopold iz Malega Slatnika preključimo in obnavljamo vse žaljivke, ki sem jih izrekel o Ivanu Gorčinu, Francu Avcu in Antonu Hrenu. Ker nisem imel zato nobene osno-

PREKETA

Do začetka tega tedna je bilo sklenjenih v našem okraju pogodb za jesensko setev italijanskih vrst pšenice za 1222 ha - plan pa je 3065 ha. Občine so tako dosegle plan: Brežice 73 hektarjev od planiranih 354 ha, Črnomelj 208 ha od 365, Metlika 173 ha od 285, Novo mesto 287 hektarjev od 880, Senovo 45 ha

Lep uspeh s hibridno koruzo

Na Cerkišču pri Podzemlju v Belki krajini se kmetje letos zelo pohvaljivo s pridelkom hibridne koruze. Lanski pridelek ni bil najboljši, letos pa je presegel vsa pričakovanja. Vsak kmet, ki je obdeloval hibridno koruzo po navodilih, je pridelal enkrat več kot domače.

Niko Jakovič iz Cerkišča nam je povedal: »Sejal sem jo zelo na gosto, tako da poleti, ko je zrasla nisem mogel skozi jo. Vso obdelavo sem opravil pravočasno in točno po navodilih. Vsako steblo je imelo lep strok. Imam slabo zemljo, pa sem je pridelal 70 odst. več kot domače.«

SZDL in ZK z vsemi družbenimi organizacijami aktivno sodelujeta pri ureditvah plana jesenske setve. Osebnih obiskov in razgovorov s kmeti že kažejo sadove. Kmetje so se že tako privadili na umetna gnojila, da bodo zaradi dvojnih cen umetnih gnojil podpisali pogodbe o sodelovanju z zadrugo. Eni za pogodbeno sodelovanje višje oblike, drugi spet za ono nižje oblike.

Sredstva, ki jih bo dala komuna, večjaje s prstovoljnimi delom državljanov, tisočev staršev, s samoprispevki državljanov!

V vsako hišo na Dolenjskem in v Sp. Posavju: »DOLENJSKI LIST«

Rekorden pridelek tobaka

Iz Makedonije poročajo o izredno dobri letini najfinjših orientalskih tobakov, za katere dobimo vsako leto iz tujine dragocena devizna sredstva.

Prvi asfalt v Vidmu-Krškem

Delo na cesti v Vidmu-Krškem lepo napreduje. Zemeljski del je bilo več kot so prvotno predvidevali in to zato, ker ni bilo staro cestnišče ugrajeno. Vse kaže, da bodo prvi dni oktobra položili prvo plast asfalta, asfaltno-betonsko plast pa spomlad.

Pri zemeljskih delih so se zelo dobro izkazali prostovoljci iz tehniške srednje šole in obrtne šole, domačini sami pa niso v celoti izpolnili svojih obljub.

Novomeška kronika

Tovarna zdravil Krka Novo mesto je pred nedavnim pričela dograjevati nadstropja na dvoriščni stavbi za glavnim obratom na Cesti komandanta Staneta. Dela hitro napredujejo in novi dve nadstropji sta že vidni. V novih prostorih bodo namestili del skladišča, nekaj pisarn in del proizvodnje. Dela bodo gotova julija 1960. Gradnja nekaj s svojimi sredstvi, za ostalo so najeli posojila. Ko bo zgrajen nov obrat v Ločni, bodo tam kemični oddelki za pripravo surovini, v prostorih na cesti komandanta Staneta bo pa ostal le proizvodni obrat za gotove izdelke.

Dva direktorja, zavod in šolska zbornica v sobici 3x2,5 metra - skoraj neverjetno, kajne. Pa je kljub temu res. Kdor ne verjame, naj si ogleda prostore novomeškega Zavoda za pospeševanje gospodinjstva in novoustanovljene Gospodinske šole.

V ponedeljek 28. septembra se je prišel pouk Gospodinske šole. Ker nova stavba, ki jo gradi OLO, v kateri so bili objubljeni prostori, še ni gotova, je Zavod za pospeševanje gospodinjstva začasnno sprejel pod svojo streho še Gospodinsko šolo. Tako v majhni, temni sobici posluje gospodinski center z upravnico, gospodinska šola pa ima tu zbornico, pisarno in direktorjevo sobo. Pa recite, da ne varčujemo tudi s prostori!

Delavska restavracija v Novem mestu bo do konca leta preuredila in modernizirala svoje prostore in še 2 sosednji sobi. Občina bo za preureditev lokala prispevala 3,5 milijona dinarjev. Obnavljati bodo pričeli tabor, ko se bo Gozdarska lesna poslovna zveza izselila. V Delavski restavraciji se hrani sedaj 170 ljudi, po preureditvi pa bo sprejela lahko dosti več obentov.

Smrdimo, smrdite, smrdijo... Pred kratkim smo pisali o groznem smradu na Partizanski cesti, ki ni bil baže iz skladišča podjetja Koteks. Po lju-

beznem telefonskem obvestilu omenjenega podjetja, češ da oni ne smrdijo, smo si sami ogledali zadevo in ugotovili: podjetje Koteks smrdi le nekoliko, veliko bolj smrdi pa črvarna Mesarije, smrad obeh je pa grozen. Kje je sanitarna inspekcija? Ze dvakrat je menda smrad povohala...

Kmetijsko gozdarsko posestvo gradi pri upravni stavbi na Grmu stanovanjski četvorček, v katerem bodo tudi 3 samske sobe. Gradnja bo veljala blizu 14 milijonov dinarjev. Gradnja s lastnimi sredstvi, 6 milijonov in pol, kolikor imajo, bo zadostovalo za to kar bodo zgradili letos, za prihodnje leto bodo pa še ustvarili dovolj sredstev, tako da bo šlo brez posojil.

Danes je pričela poslovtati nova prodajalna kruha za kandidjski del mesta. Dela v prostorih, ki jih je prej imela prodajalna usnja in čevljarških potrebščin. - Odprto ostaja le še vprašanje preprotno prodajalne mleka za kandidjski del mesta.

15 avtomobilov Fiat-600, 2 Fiat 1100, 147 mopedov in 350 koles je letos prodala »Železnina« v prodajalni Avtodeli. Za mopede je bilo 700 interesentov, za dela jih ni bilo, dobili toliko, prodaja koles je nekoliko manjša kot lani. Potrošniki iščejo predvsem kolesa »Rog«, ki jih je težko dobiti. Razen naštetega so prodali tudi nekaj kobiljev IMV ter tovornjakov TAM in FAP. Na »šikot« čaka še 100 interesentov, od katerih jih smatrajo 57 za resne kupce, ostali pa bi ga kupili brez denarja. Naročili za »Spakce« še ne sprejemajo, ker še ni podatkov, kdaj bo TOMOS pričel proizvajati to vrsto malolitražnega avtomobila.

Gibanje prebivalstva: rodila je Julka Femec iz Novega mesta, Partizanska 25 - deklica. Nesreče: Jože Blažič, uslužbenec iz Novega mesta, je padel z motorja in si poškodoval glavo.

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoč v brežiški bolnišnici: Jože Lesjak, kolar iz Smarja, si je pri padcu s kolesa zlomil levo nogo. Jožeta Mak, delavca iz Senovega je zasula pri delu zemlja, pri čemer je dobila hujše poškodbe. Jože Uršič, kmetičarški vajenec iz Dobove, si je pri delu poškodoval desno nogo.

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoč v brežiški bolnišnici: Jože Lesjak, kolar iz Smarja, si je pri padcu s kolesa zlomil levo nogo. Jožeta Mak, delavca iz Senovega je zasula pri delu zemlja, pri čemer je dobila hujše poškodbe. Jože Uršič, kmetičarški vajenec iz Dobove, si je pri delu poškodoval desno nogo.

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoč v brežiški bolnišnici: Jože Lesjak, kolar iz Smarja, si je pri padcu s kolesa zlomil levo nogo. Jožeta Mak, delavca iz Senovega je zasula pri delu zemlja, pri čemer je dobila hujše poškodbe. Jože Uršič, kmetičarški vajenec iz Dobove, si je pri delu poškodoval desno nogo.

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoč v brežiški bolnišnici: Jože Lesjak, kolar iz Smarja, si je pri padcu s kolesa zlomil levo nogo. Jožeta Mak, delavca iz Senovega je zasula pri delu zemlja, pri čemer je dobila hujše poškodbe. Jože Uršič, kmetičarški vajenec iz Dobove, si je pri delu poškodoval desno nogo.

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoč v brežiški bolnišnici: Jože Lesjak, kolar iz Smarja, si je pri padcu s kolesa zlomil levo nogo. Jožeta Mak, delavca iz Senovega je zasula pri delu zemlja, pri čemer je dobila hujše poškodbe. Jože Uršič, kmetičarški vajenec iz Dobove, si je pri delu poškodoval desno nogo.

Kako smo v partizanih strigli in brili

Ceprav je divjala vojna in je sovražnik pritiskal od vseh strani, ceprav je primanjkovalo časa in drugih

ugodnih pogojev, se je vendar tudi v partizanih bilo treba briti in strigli. Partizanska borba je bila sploh naša velika šola, v kateri je bilo treba mnogo vprašanj reševati na res nov, partizanski način — nabava orožja, opreme, hrane itd. — in ni čudno, da se je naša rešitev tudi za kosmate brade in dolge lase. Res je bilo precej takih, ki se jim zaradi mladosti še ni bilo treba briti, pač pa le včasih podstriči lase, vendar v enotah brez britja le ni šlo. V bataljonu ali četni je vedno moral biti »brivec«. To je bil navadno partizan, ki mu je bilo britje že prejel poklic, če pa takega ni bilo, je opravil britje brivsko dolžnost pač kdo drug, ki se je v tej stvari pokazal količkaj spreten. Kadar ni bilo borb, so imeli brivci

po vse dneve opravka z našimi glavami in lici, zato so pa bili oproščeni straže, patrulj in drugih dolžnosti. Kadar je bilo potreba, so pa seveda opravljali tudi vse te dolžnosti kakor drugi.

Poklicni brivci so običajno imeli kak kos brivskega orodja s seboj, včasih smo take potrebščine zaplenili tudi sovražniku. Sicer pa tega orodja ni bilo treba bogve koliko: britev, čopič in škarje. Stroček za britje je bil že pravi luksuz. Pravo brivsko milo, v posodi ali brez nje, je bilo le bolj malo v rabi. Namodostovalo ga je umivalno, največkrat pa pralno, domače izdelave. Šlo je pa tudi tako, da je brivec brado zmočil le z vodo. Košček pravega brivskega mila ali umivalnega je bila dragocenost, uporabljena samo pri najhujših bradah. Le marsikateri posameznik je imel priprave za britje. Če pa jih je imel, je kaj hitro postal »brivec« svojih tovarišev.

Brivske »operacije« so potekale kjer koli. »Brivnica« je bila hitro urejena in pripravljena za obratovanje. Včasih v hiši, včasih pod kozolcem, v kleti, na dvorišču in drugod. V gozdu je bil zelo prikladen štor, na katerega te je brivec posadil in se te lotil s pripravami, ki so bile največkrat prav v skladju z »brivnico«.

Prav dobro se spominjam našega prvega brivca, ki je v partizanih strigli in bril. Imenoval se je Pačk. Bil je poklicni brivec in je prišel v partizane iz Ljubljane. Takrat je bil brivec drugega bataljona Gubčeve brigade. Brivnico si je uredil v neki kleti v vasi Razbore pri Catežu. Kajpak je svoje »pod-

jetje« večkrat selil. Iz dvanajste brigade mi je najbolj ostal v spominu brivec Josip Rožič, doma v Hrvaškem Primorju, pred odhodom v partizane je pa delal v Celju. Brivsko orodje je nosil s seboj že na Stajerskem in prišel z njim tudi na Dolenjsko. Ko je kasneje postal komisar čete, je orodje še vedno imel pri sebi in je prav rad katerega obril in postrigel. Kasneje je postal komisar bataljona in ne vem, ali je svoj poklic opustil ali ne.

Tako smo v partizanih stregli lasem in bradi in bili kar zadovoljni. Za tiste, ki smo dotle morali te posele s seboj opravljati sami, je bil to celo napredek. Seveda v primeri s pravo brivnico... No, pa naj povem še to.

Kmalu po osvoboditvi sem prišel v tako imenovano »Bel-

vil v belo rjuho (v partizanih smo shajali kar brez tega), me začel militi, jaz sem pa buljil v ogledalo in v cele kupe pe- ne, ki mi jo je brivec marljivo nakladal na obraz. Zdelo se mi je, da me drgne že celo večnost. Kdaj že bi bila ta reč v partizanih končanal Sele potem me je prav nalahno obril. Zlomka, ali je mogoče tudi na tak način briti? Ko mi je obrisal ostanke pe- ne z lic, sem hotel vstati, kaj- ti v partizanih je moral po britju vsak poskrbeti za umi- vanje in podobne reči. Tukaj pa me je brivec potisnil na- zaj in me pobrizgal s kolon- sko. Spet sem vstal in spet me je potisnil na stol. No, zdaj bom kar mirno sedel, sem si rekel. Začelo se je ma- siranje pa mazanje z ne vem kakšno pomado in še pudra- nje. Ampak zdaj sem se bil že vdal v svojo usodo in potr- pežljivo sedel. Sele, ko mi je brivec rekel, da je končal, sem vstal, ponosen, da sem tako hrabro prenesel svoj

gijsko vojašnico« v Ljubljani. Za oficirje je bila določena posebna brivnica pa sem nekega dne še jaz zavil notri. Opazil sem vrsto stolov, ki so se močno razlikovali od sede- žev v naših partizanskih »brivnicah«. Brivce, vsi so bili v belih plaščih, me je za-

ogrnjeni brivski krste v prvi brivnici. Vendar pa mi vselej, kadar vzamem v roke brivski apar- at ali pa sedem na stol v lepo urejeni brivnici, pohite prijetni spomini tudi na naše »brivnice« in brivce v parti- zanih. Jože Lužar

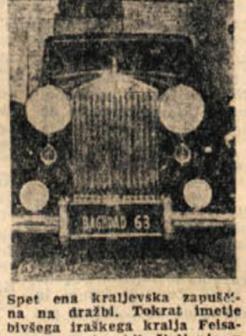
V zadnji številki smo opisali usodo miss Paddy Watson, 30-letne angleške učiteljice iz Londona, ki se je v Italiji zaljubila v nekega pustolovca, se z njim javno zaročila, potem pa ugotovila, da je njen Romeo, zidar Ortensio Ceccatini iz Sora pri Rimu, oženjen in oče petih otrok. Učiteljica se je vrnila v London, kjer je ugotovila, da kljub vsemu ne more živeti brez Ceccatinija. Ker je zaradi zgodbe in zamu- de v službo bila ob svoje me- sto v Koli, se je vrnila v Ita- lijo k Romanu, ki pa se noče ločiti od svoje družine.

Ceprav je pred nedavnim BB (franc. filmska igračka Brigitte Bardot) naznanila svojo nosečnost, še kar naprej vztrajno filma in je med naj- bolj zaposlenimi filmskimi zvezdami v Franciji in na sve- tu. Gornja slika jo kaže v ka- dru iz njenega zadnjega filma »Bi pisal z menoj?«, ki ga pravkar končujejo v Nice. Tako- liko nato pa namerava igrati še v enem filmu, ki ga bo re- žiral Clouzot.

Na svoj obisk v ZDA je vzel sovjetski premier Nikita S. Hruščev s seboj med drugim spremstvom tudi sovjetskega pisatelja Mih. A. Solohova, ki ga pri nas poznamo zlasti po romanu Tihl don. Na sliki Hruščev pri Solohovu na nje- govem domu v vasi Vešenska- ja na Donu.

Spet ena kraljevska zapuščina na dražbi. Tokrat imetje bivšega irskega kralja Feisala, ki je izgubil življenje v lanski irski revoluciji. Seve- da ne imetje v Iraku, ki mu je bilo tako ali tako zaplenje- no, marveč je na dražbi nje- gova vila in njena oprema v Londonu. Med drugim je med dražbenimi predmeti tudi dra- gocen Rolls-Royce z gornje slike.

V Neaplju imajo še nekaj dni hud škandal okrog mleka. Ne- katera gospodinja se namreč zjutraj iz lepo zaprtih steklenic s pasteuriziranim mlekom vred izliče kaj prisikuto vsebino: ta mlč, ona čurka, pa pest muh in podobno. Preiskave tečejo po vseh možnih kanalih in vseh — pa brez uspeha. Pravijo, da gre za sabeterija iz ralekare na goraji sliki, ki bi rad pokazal nevezdno stanje in nezagovornost v mlekarstvu.

— To je vendar ples v ma- skah, Peter! Zakaj se kažeš v svojih pravi podobi?

NEKAJ OKROGLIH

NA PRVI VOZNIJ
Marjanca je srečno opravi- la vozniški izpit in se pridil sama pelje s svojim novim avtom. Na lepem pa se avto ustavi. Iz bližnje garaže pri- hiti mehanik, temeljito pre- gleda voz in zažvižga:
»V rezervoarju nimate niti kaplje bencina!«
»Uh, taka smolale pravi Marjanca preplašeno. »Kaj pa če vseeno poženem dalje: to avtu lahko škodi?«

da: »Ja, kaj naj mu pa rečem, kdo ste?«
»Povejte mu, da ga čaka njegova sestra iz Zgornje Kašije.«
TEŽAVE Z AVTOM
»No, kako vleče?«
»Hm, največkrat ga jaz vle- čem.«

CHAPLINOV DEŽNIK

Charli Chaplin je v Londonu šel v elegantno restavracijo in pustil v garderobi plašč in dežnik. Ko je potem pri garderoberju vzel svoje stvari, je nejevoljno rekel:
»Čufte, tole pa ni moj dežnik!«
»Čisto mogoče, da res ni vaš, je pa na vsak način ti- sti, ki ste mi ga prej dali v shrambo,« je odgovoril gar- derober.

»Je danes kaj pošte?«

Planina, Kleč, Sredgora — do Crnomlja in do Semiča je daleč, ljudje pa so željni novic in vesti iz domačih in tujih krajev. Dolenjski list, Delo, Kmečki glas, Tovariš, pa razne revije, vse to prihaja tudi v te kraje — in za to skrbi »naša postarca«,

STAR, ŠE VEDNO SIMPATIČEN VIC

V ljubljanskem »Unionu« ložira slavni perzijski fakir, jasnovidec, hipnotizer itd. Mehmed Abdulah Omer al Rašid Buhara. Pa pride k portirju skromna ženica v ruti in pravi, naj ji pokliče gospoda Mehmeda Abdulaha itd. Portir jo začudeno pogle-

kakor pravijo ljudje Rezki Zin- daršič s Planine. Trikrat na te- den jo mahne na Rodine, kjer prevzame od črnmaljskega pis- monoške vse pošiljke za našete vasice, včasih pa jo mahne tudi kar sama v Crnomelj. Ljudje jo imajo radi, saj ji lahko zaupa- jo vse, kar je zvezano s pošto. Rez-

— To je vendar ples v ma- skah, Peter! Zakaj se kažeš v svojih pravi podobi?

Slikanje v naravi po načelu: »Frevidnost je mati modrosti«

Prazgodovinski grobovi na Marofu

Na Klemenčičevih njivah na Marofu v Novem mestu so vsako leto pri oranju naleleti na črepinje glinastih posod. Na podlagi teh podatkov je bilo jasno, da gre na tem mestu za večje prazgodovinsko najdišče. To je pretekli teden potrdilo sistematično arheološko izkopavanje, ki ga je organiziral Dolenjski muzej. Ze prvi dnevi izkopavanja so pokazali lepe rezultate: najdeno je bilo prazgodovinsko žarno grobišče starih Ilirrov. Po takratnem običaju ilirskega ljudstva so pokojnike sežigali ter njih pepel dajali v velike glinaste posode, ki so jih nato zakopali v zemljo. Doslej je bilo najdenih že 15 grobov z žarami. Za grobišče kakor tudi za svojo naselbino so Iliri izbrali vzvišene, že po naravi utrjene in dobro pregledne terene. Marof nad Novim mestom kot nalašč ustreza tem zahtevam, zato bo treba v bodoče ugotoviti obseg najdenega grobišča in polskati še pripadajočo naselbino. Ob ugodnem vremenu bo Dolenjski muzej izkopa- vanje še letos nadaljeval.
O izkopavanju bomo še poročali.

60 let brez vode

Pred kakim letom so naši časopisi poročali o nekem Jugoslovancu, ki mora vsak dan popiti izredne količine vode, da bi ostal živ. Ta človek je obiskal mnoge klinike, domače in tuje, vendar nikjer ni mogel najti zdravila, svojih redkih in silno neprijetnih boleznih.
Osemdesletni učitelj Vjekoslav Mužina iz Duge Rese na Hrvaškem je pa nasprotna skrajnost: on skoraj nikoli ne čuti žeje. Stari učitelj, ki je sicer docela zdrav in povrh še navdušen planinec, začuti potrebo, da bi kaj popil, samo enkrat v nekaj mesecih, in ta- krat mu povsem zadostuje kozarec vina. Vode ni pil že 60 let, razen v redkih primerih, ko mora vzeti kakšno zdravilo. Takrat ima hude težave, da pre- maga svojo antipatijo do vode in da popije pol kozarca.

Polpozabljena dediščina

Ni vse prišlo tako nenada- ma. Leta in leta so tekla, pre- denjen je belokranjski človek za- menjal svojo snežnobelo narodno nošo za ceneno konfek- cijsko obleko, ki jo je lahko kupil s svojim majhnim za- sluškom. Ko gledaš z vrha Gorjancev to deželico drobnih zaplat rjave zemlje, gozdov in brezob poteh, ob Koplji, ki se v jutranji meglici vije nekeje na obzorju, deželico sonca, ve- likega sonca, ki se upira na pobočja gričev, zasajenih z vinsko trto, tedaj nekako raz- zumeš te ljudi, ki vedno od- hajajo in se zopet vračajo... In tako prinašajo nove reči, ki jih nekdo ti ljudje sploh niso poznali. Namesto nizkih bajt zidajo velika gospodarska poslopja, starega vaškega har- monikarja je nadomestil radio. Ze pred leti. In tudi ljudje se spreminjajo. Samo eno ostaja vedno isto. To je zemlja... in Kolpa, ki se vije nekeje na ob- zorju.
Sedeč je pred hišo. Dvoje gospodarskih poslopj, kočček sadovnjaka in kozolec. Po nje- govem sadovnjaku ga poznajo ljudje daleč naokoli po Beli krajini. Poznajo ga tudi po tem da je med zadnjimi mojstri pisanic. Njegove pisa- nice lahko vidiš v muzeju v Metliki in v Ljubljani. Lahko bi rekli, da so pravo umetni- ško delo. V njegovem risanju

je nekaj pristnega, njegova or- namentika je neizumetničena, ljudska. O svojem delu pripo- veduje ljudski mojster ZELJKO s Suhorja takole:
»Ko sem bil še otrok, sem večkrat videl, kako so neka- teri starci v vasi risali pisa- nice. To pa niso delali tako, kot delam jaz dandanes. Na kajeno lupino so nakapali vo- sek. To se mi ni zdelo kaj pripravno in ko sem nekdo videl pisanico, na kateri so bili ornamen napravljeni z »drsanjem«, to je, bili so ugravnjeni s konico noža, sem se tudi jaz oprjel tega nači- na. Seveda je delo zahtevalo velikega potrpljenja in pazljivi- vosti. V nekaj letih sem že tako napredoval, da sem začel risati portrete in motive iz narave. Kmalu me je poznala vsa okolica, ne vem, če bo res, da so v naši okolici pre- nehali delati pisanice, ker so videli, da mojih najbrž nihče ne bo dosegel. Danes izdeluje take pisanice le še neka žena v okolici Dragatuša. Tudi ona je že precej stara in najbrž sva midva zadnja, ki še znava risati »po starem«. Sedaj že slabo vidim in tudi roka se mi že malo tresi. Pri risanju pa moram držati nožiček na- tanko na črti, ki si jo prej označil s svinčnikom, sicer se ti risba pokvari...«
Tolko pove o svojih pisa- nih.

Takole so včasih Belo- kranjci risale pisa- nico. Zdalj je to res že polpozabljena dediščina

Tako pripoveduje Zeljko. Včasih še vzame v roke tamburico, ki jo je sam izde- lal. Preizkuša strune. Hrapa- va roka, utrujena od dela in ožgana od sonca, jih boža. Ne- koč so bile nove in tudi ro- ke niso bile tako trdne. Po- starajo se kot človek. In stru- ne nimajo več tako čistega glasu... Včasih se mu pridru- žijo še drugi možje in otroci iz vasi. Drugkrat dekleta ugasne- jo radio in poslušajo.

Sonce se že utaplja nekeje za brezami in griči. Od tu se ne vidijo tovarniški dimniki. Vse je tako kot nekdo. Tamburice pojejo, zvoki se spajajo z ve- trom ki čese breze v simfo- nijo nečesa novega, volkega. Polpozabljena dediščina ne bo nikoli čisto pozabljena. Ker živi v sreth teh ljudi.

Peter Breščak

Če ne avto, pa vsaj moped!

Na koncu vasi Zdole sem v sončni pripekli opazil žensko postavo v postarski uniformi. Nad levim bokom ji je visela velika usnjena torba. Nasproti mi je res prihajala starejša žena — pismonoša. Pozdravil sem jo in ustavil:
— Kaj ste res pismonoša?
— Seveda sem, je odvrnila kot da je to samoposebi umevno, — in to že 22 let. — Ko sem jo vprašal za ime, sem izvedel, da stoji pred menoj Angela Grmšek, ki na pošti Zdole pri Vidmu-Krškem že 22 let opravlja delo pismonoše.
— Ze 22 let nosim pošto iz Vidma in Krškega na Zdole ter jo nato dostavljam naslovnikom v devetih okoliških vaseh. Tri dostave imam na teden, razen tega dostavljam pošto vsak dan tudi v Zdolah. Enkrat na teden jo nesem v Ple- terje, Loke in Anovec, nato enkrat na teden v Ravne, Ko- stanjec in Sapule, tretja dostava pa so vasi Okljukova gora, Pohanca in Lopate. Vsak dan prehodim peš, obtežena s pošiljkami, vsaj 15 km. Sem vdova s tremi otroki. Ena hči je že poročena, ena je v službi v gostinski stroki. Na skrbi imam še sina, ki je letos v Celju končal prvi letnik učite- ljišča.
— Kako ste postali pismonoša?
— Pokojni mož je bil, predno je leta 1936 umrl, štiri leta pismonoša. Ker sem imela tri majhne, nepreskrbljene otroke in sem bila brez sredstev za preživljanje, mi ni ka- zalo drugega kot oprijeti se tega dela. Tako sem v začetku 1937. leta postala pismonoša.
— Koliko let vam še manjka do upokojitve?
— Še dve leti in 5 mesecev. Težko bom vzdržala. Predno sem se poročila, sem bila gospodinjstva pomočnica, tako da mi nekaj nanesejo tudi tista leta. Čas je v skrbih in težavah nekako mineval. 22 let postarske službe imam za seboj, ti dve leti in pet mesecev, ki so še pred menoj, me pa močno skrbitjo. Sem zelo rahlega zdravja in šlo bo težko.
— Imate kakšno željo?
— Ja, avto bi rada, če ne avto pa vsaj moped, da bi moje noge ne trpele toliko...
Priznam, da sem ob tem odgovoru zajajal od začudenja.
— Znate voziti avto? sem naposled vprašal.
— O, tega bi se že naučila, ko bi ga le imela!
Angela Grmšek, ena izmed redkih žena — pismonoš pri nas, je nadaljevala pot po prašni cesti. Iz srca sem ji zaželel izpolnitev njene želje; če ne avto, pa vsaj moped...
J. M.

Elektronska enciklopedija

Na ameriški razstavi v Moskvi je bil postavljen tudi stroj, ki so mu dali ime »elektronska enciklopedija«. Stroj lahko od- govori na štiri tisoč vprašanj, ki so v zvezi z ameriško kul- turo, znanostjo in tehniko. Ta mehanizem, ki je sestavljen iz 50 magnetofonskih plošč, v ne- kaj sekundah odgovori na za- stavljeno vprašanje. Na razsta- vi je napisal odgovor v ruščini na enem od štirih električnih pisalnih strojev, ki so bili pri- klučeni tej »enciklopediji«.

V ladjedelnici Newport v ZDA oravkar dokončujejo mogočno ladjo — elsterno za prevoz te- kočih goriv. Ime ji je »Natio- nal Defender«, dolga je 230 m in ima 65 tisoč ton. Na sliki je videti njen propeler ki ima premera sedem in pol metra, tehta pa 45 ton.